

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

ATASKAITA

LIETUVOS STABILUMO 2021 METŲ PROGRAMOS VERTINIMAS

2021 m. gegužės 12 d.

Nr. BPE-2

Lietuvai tapus visateise ekonominės ir pinigų sąjungos nare, Valstybės kontrolė nuo 2015 m. sausio 1 d. vykdo ir biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas. Vykdydama šias funkcijas, institucija atlieka Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną ir teikia išvadas (ir skelbia jas viešai) Lietuvos Respublikos Seimui, kaip laikomasi šių taisyklių.

Ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

TURINYS

ŽVILGSNIS Į 2021–2024 METUS	4
ĮŽANGA	5
2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI	6
1. 2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSAS	6
2. 2020 M. FISKALINIAI REZERVAI	9
3. 2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLA	11
4. 2020 M. DISKRECINĖS PRIEMONĖS	12
5. FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLIŲ LAIKYMOSI 2020 M. <i>EX-POST</i> VERTINIMAS	13
2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI	16
6. 2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSO PROJEKCIJOS	16
7. 2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLOS PROJEKCIJOS	19
8. FISKALINĖS POLITIKOS KRYPTIS	20
FISKALINĖS POLITIKOS IŠŠŪKIAI 2021–2024 M.	23
PRIEDAI	27
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	27
2 priedas. Pagrindinių mokesčių planų paklaidos	30
3 priedas. 2020 m. valdžios sektoriaus rodiklių projekcijų palyginimas	33
4 priedas. Savivaldybių biudžetų išlaidų fakto ir pradinio plano palyginimas	34
5 priedas. Fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2020 metais <i>ex-post</i> vertinimas	35
6 priedas. 2021–2024 m. valdžios sektoriaus pajamų, išlaidų ir balanso projekcijos	38

ŽVILGSNIS Į 2021–2024 METUS

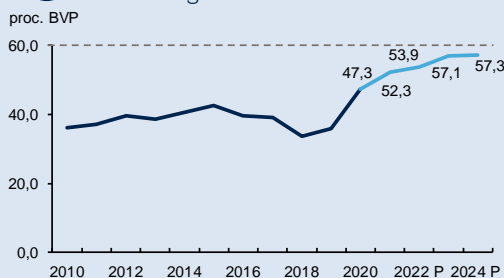

Fiskalinė politika

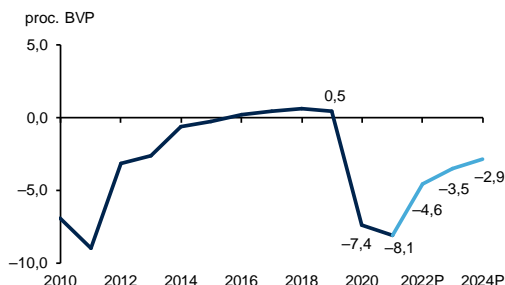
Numatoma, kad 2021 m. Lietuvos fiskalinė politika išliks **anticykline**.

Lietuvos valdžios sektoriaus skola augs

Lietuvos valdžios sektoriaus deficitą mažės

3,2 proc. BVP

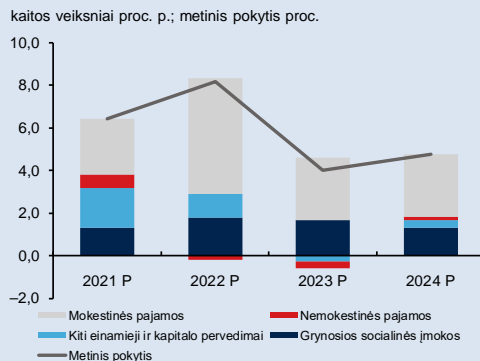
2021 m. sieks fiskaliniai rezervai

Fiskalinės drausmės laikymasis

Fiskalinės drausmės taisyklės	2020 (ex-post)
Perteklinio VS taisyklė	netaikoma*
VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė	netaikoma**
VS priskiriamų biudžetų taisyklės, iš jų:	
VSDF	✓
PSDF	✓
Vietos valdžios subsektoriaus	nevertinama

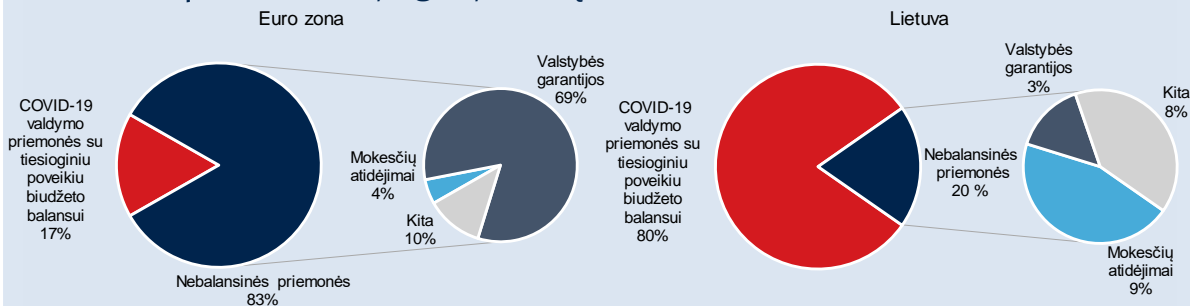
- ✓ – taisyklės laikomasi,
- * – netaikoma dėl išskirtinių aplinkybių,
- ** – susidarė KĮ numatytos taisyklės netaikymo aplinkybės

Valdžios sektoriaus pajamos

Prognozuojama, kad VS pajamos augs, labiausiai – 2022 m. (8,2 proc.). Didžiausią įtaką augimui darys mokestinės pajamos (2022 m. 5,5 proc. p., o vėlesniais metais – apie 3 proc. p.).

COVID-19 priemonės pagal poveikį valdžios sektoriaus balansui, 2020 m.

- Valstybės pagalba prisidėjo prie sumažėjusių bankrotų skaičiaus, tačiau kyla „įmonių-zombių“ didėjimo rizika;
- Skolos valdymo strategijai derėtų nusimatyti tinkamą vietą teisės akty, reglamentuojančių fiskalinę drausmę, hierarchijoje (fiskalinėje sistemoje).

VS – valdžios sektorius; projekcijos parengtos VK FI. Pažymėtina, kad VS balanso rodiklių projekcijos gali pasikeisti atsižvelgiant į įvairius rizikos veiksnius.

ĮŽANGA

Valstybės kontrolė, vykdydama biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas (toliau – VK FI), yra atsakinga už Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme¹ nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių (toliau – FDT) laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną bei įgaliota rengti ir teikti Lietuvos Respublikos Seimui nepriklausomas išvadas, susijusias su fiskalinės drausmės taisyklių laikymusi ir makroekonominė raida.

Fiskalinė drausmė padeda apdairiai tvarkyti viešuosius finansus – gerais laikais dalį gaunamų pajamų paversti rezervais, kuriuos būtų galima naudoti sunkmečiu, siekiant mažinti verslo ciklo poveikį, padėti išsaugoti esamas ir sukurti naujas darbo vietas, išlaikyti stabilų socialinių išmokų lygį bei neleisti laikinų ciklinių pajamų paversti nuolatinėmis išlaidomis. Reaguojant į COVID-19 pandemijos įtaką ekonomikai ir valdžios sektoriaus finansams fiskalinės drausmės taisyklių taikymas 2020–2021 m. laikinai susiaurintas. Europos Sąjungos lygmeniu aktyvuota bendroji Stabilumo ir augimo pakto išlyga, leidžianti šalims narėms nukrypti nuo reikalavimų valdžios sektoriaus biudžetams. Atliekant 2020 m. VS biudžetų retrospektyvų (*ex-post*) vertinimą Konstituciniame įstatyme nustatytų FDT aspektu buvo atsižvelgta į jų taikymo apribojimus. Lietuvoje paskelbus išskirtines aplinkybes² galima neatsižvelgti į perteklinio VS taisyklę.

Užsitęsus COVID-19 pandemijai, reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad situacija, tikėtina, nebus tokia, kaip buvo iki pandemijos ir jos poveikis numatomas ilgalaikis: keisis vartotojų įpročiai, todėl kai kurioms įmonėms reikės prisitaikyti prie rinkos pokyčių. Pažymėtina, kad kyla iššūkis užtikrinant palankesnę Lietuvos viešųjų finansų atsaką į COVID-19 pandemiją, kai visuomenės senėjimo ir klimato kaitos temos tampa vis aktualesnės.

VK FI atliko Lietuvos stabilumo 2021 m. programos vertinimą. Jis parengtas atsižvelgiant į neapibrėžtumą, išliekantį dėl COVID-19 plitimo. Vertinime naudojama informacija, kuri buvo prieinama iki 2021 m. gegužės 3 d.³ Analizė atlikta pagal vertinimo metu aktualų Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktą ekonominės raidos scenarijų⁴. Atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją, įtraukiama fiskalinės politikos iššūkių 2021–2024 m. analizė.

Atlikto vertinimo tikslas yra pateikti nuomonę dėl:

- 2020 m. valdžios sektoriaus balanso rodiklio ir skolos;
- *ex-post* vertinimo, ar 2020 m. buvo laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių;
- 2021–2024 m. valdžios sektoriaus balanso ir skolos projekcijų bei rizikos veiksnių;
- 2021–2024 m. fiskalinės politikos krypties.

Esant išskirtiniam neapibrėžtumui, viešųjų finansų situacija gali pasikeisti ir Vyriausybei įtraukus naujas finansines priemones, skirtas mažinti COVID-19 padarinius.

¹ Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/6be2c020699a11e48710f0162bf7b9c5>.

² „Išvada dėl neįprastos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai“, 2020-03-26 Nr. BPE-1.

³ Naudojami Lietuvos statistikos departamento BVP duomenys, paskelbti 2021-03-01.

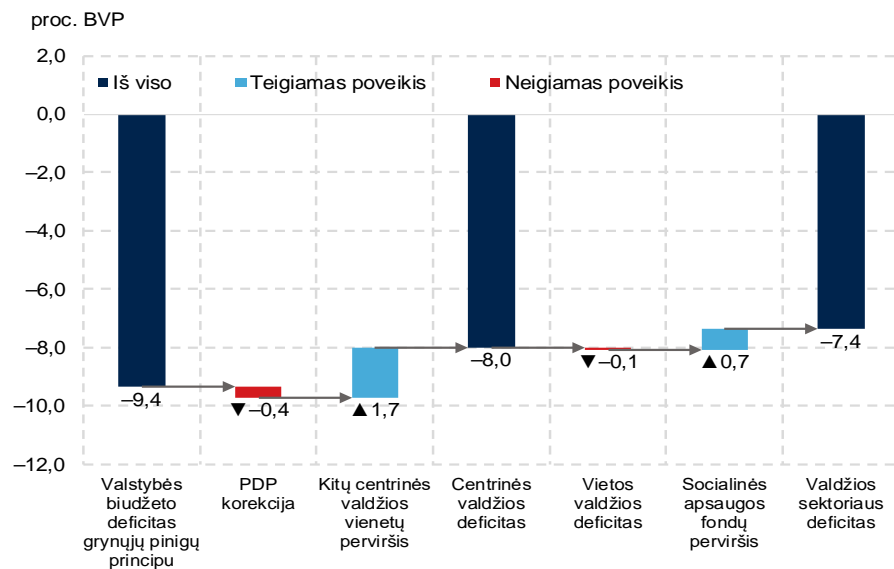
⁴ Stabilumo 2021 m. programos vertinime naudotas Finansų ministerijos parengtas ekonominės raidos scenarijus, kuris buvo paskelbtas 2021-03-19. Prieiga per internetą: https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Ekonomikos_apzvalga_2021_kovas.pdf.

2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI

1. 2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSAS

1. **Dalį valstybės biudžeto deficito grynyjų pinigų principu sudarė paskolos verslui – kaupimo principu jos apskaitytos kaip kitų centrinės valdžios vienetų⁵ perviršis (1,7 proc. BVP).** Valstybės biudžeto deficitas grynyjų pinigų principu sudarė 4 565,6 mln. Eur, arba 9,4 proc. BVP (1 pav. 1 stulpelis). Perviršinio deficito procedūros (PDP) korekcijos⁶ valstybės biudžetui buvo neigiamos ir sudarė 179,7 mln. Eur, arba 0,4 proc. BVP (1 pav. 2 stulpelis). Kitų centrinės valdžios vienetų perviršis sudarė 844,1 mln. Eur, arba 1,7 proc. BVP (1 pav. 3 stulpelis), kurį didžiąja dalimi lėmė INVEGOS, Žemės ūkio paskolų garantijų ir Pagalbos verslui fondų paskolos. Dėl šių veiksnių centrinės valdžios deficitas sudarė 3 901,3 mln. Eur, arba 8,0 proc. BVP (1 pav. 4 stulpelis). Pažymėtina, kad, jei dalis išduotų paskolų būtų negrąžinta, jos būtų pripažintos išlaidomis ir neigiamai veiktų VS balansą. Vietos valdžios deficitas sudarė 37,5 mln. Eur, arba 0,1 proc. BVP. Socialinės apsaugos fondų⁷ perviršis siekė 340,5 mln. Eur, arba 0,7 proc. BVP, ir teigiamai veikė VS balansą. 2020 m. VS deficitas sudarė 3 598,3 mln. Eur, arba 7,4 proc. BVP⁸.

1 pav. Duomenys, paaiškinantys perėjimą nuo valstybės biudžeto deficito prie VS deficito 2020 m.

Šaltinis – 2021 m. balandžio mėn. PDP pažyma, VK FI skaičiavimai

⁵ Kitiems centrinės valdžios vienetams priskiriamos specialiosios lėšos, nebiudžetiniai fondai (Rezervinis (stabilizavimo) fondas, aukštosios mokyklos) ir viešosios įmonės.

⁶ Perviršinio deficito procedūros (PDP) korekcija apima veiksmus ir jų sumas, reikalingas pereiti nuo valstybės biudžeto balanso grynyjų pinigų principu prie kaupimo principo.

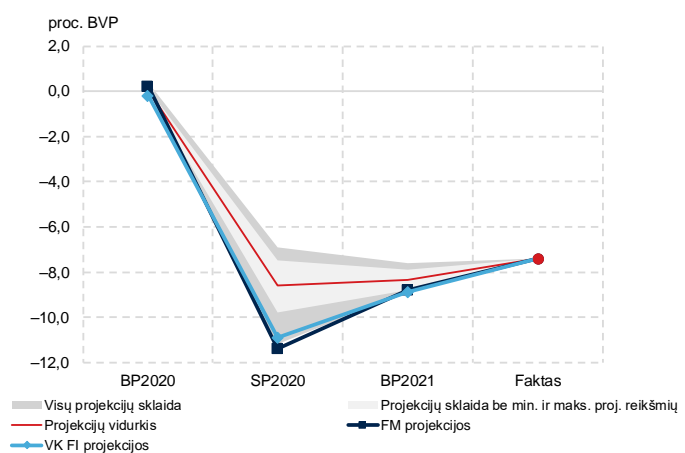
⁷ Socialinės apsaugos fondų subsektorius apima Valstybinio socialinio draudimo, Privalomojo sveikatos draudimo, Garantinio ir ilgalaikio darbo išmokų fondus.

⁸ Pagal Lietuvos statistikos departamento 2021-04-20 paskelbtus duomenis. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/valdzios-sektorius-finansai>.

2. **2020 m. valdžios sektoriaus finansus paveikė dėl COVID-19 taikyti apribojimai, tačiau 2020 m. valstybės ir savivaldybių finansinių rodiklių įstatymas nebuvo patikslintas.** Dėl to, kad 2020 m. valstybės ir savivaldybių finansinių rodiklių įstatymas (toliau – Biudžeto įstatymas) turėjo būti patikslintas Seime, pasisakė Valstybės kontrolė ir Lietuvos bankas. Biudžeto įstatyme patvirtintos 2020 m. valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos 3,70 mlrd. Eur skiriasi nuo faktinės 2020 m. reikšmės. Pagrindinių mokesčių planų paklaidų įtakos veiksnių vertinimo analizė rodo, kad, prasidėjus pandemijai ir nepatikslingus Biudžeto įstatymo, neigiamas pajamų paklaidas daugiausia lėmė makroekonominių rodiklių projekcijų⁹ paklaidos, išskyrus PVM atveju, kur didžiausią įtaką turėjo dėl mokesčių atidėjimo išaugusi nepriemokos paklaida (2 priedas). Išlaidų augimą 2020 m. lėmė su COVID-19 plitimo valdymo priemonėmis susiję kaštai.

3. **2020 m. augantis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos plitimo atsispindėjo institucijų pajamų ir išlaidų rodiklių projekcijose (3 priedas).** 2020 m. Lietuvos ekonomikos susitraukimas buvo mažesnis nei prognozuota 2020 m. II ketv., tad ir faktinis tų metų valdžios sektoriaus balansas geresnis, nei prognozuota SP2020 (2 pav.). Finansų ministerijos ir Valstybės kontrolės, vykdančios

2 pav. 2020 m. valdžios sektoriaus balanso projekcijos¹⁰ ir faktas

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI skaičiavimai

fiskalinės institucijos funkcijas, VS balanso projekcijos buvo mažesnės už kitų institucijų projekcijų vidurkį, todėl galima teigti, kad jos buvo atsargios. FM ir VK FI projekcijoms įtakos turėjo atsargesnės prielaidos dėl makroekonominės raidos.

4. **2020 m. valdžios sektoriaus balansas buvo apie 700 mln. Eur (arba 1,5 proc. BVP) geresnis, nei numatyta BP2021¹¹.** Prie to prisidėjo ne tik atsargios prielaidos dėl makroekonominės raidos, bet ir geresnis socialinės apsaugos fondų ir centrinės valdžios sektoriaus balansas. BP2021 buvo tikėtasi, kad socialinės apsaugos fondų subsektoriaus pajamos ir išlaidos bus subalansuotos, tačiau faktinis balanso įvertis buvo perviršinis. Jį lėmė didesnės VSDF pajamos ir mažesnės išlaidos (atitinkamai apie 80 ir 120 mln. Eur) nei VK FI prognozuota. Mažesnj VS deficitą lėmė ir geresnis centrinės valdžios sektoriaus balansas dėl mažesnių nei projektuota išlaidų subsidijoms (apie 300 mln. Eur) ir didesnių valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų iš keturių pagrindinių mokesčių (apie 211 mln. Eur).

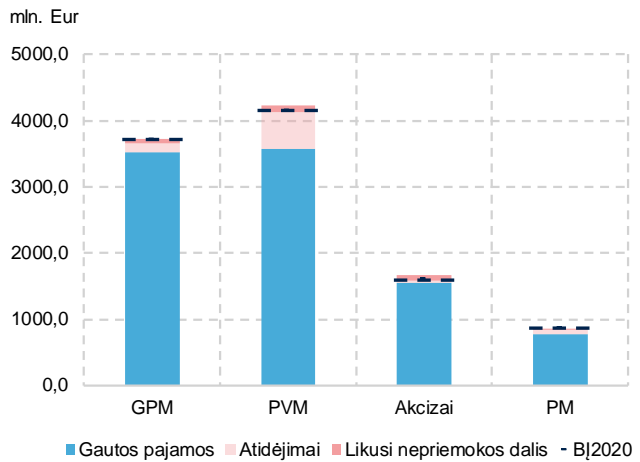
⁹ Biudžeto įstatyme numatytos valdžios sektoriaus rodiklių projekcijos rengtos remiantis 2019 m. rugsėjo mėn. Ekonominės raidos scenarijumi.

¹⁰ Apskaičiuojant projekcijų sklaidą įtrauktos šių institucijų projekcijos: Europos Komisijos, EBPO, Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB, Tarptautinio valiutos fondo (horizontali ašis atitinka projekcijų skelbimo laikotarpį, t.y. BP2020 apima 2019 m. spalio–lapkričio mėn.; SP2020 – 2020 m. balandžio–birželio mėn.; BP2021 – 2020 m. spalio–gruodžio mėn.).

¹¹ Lyginama su 2021 m. biudžeto projektu, pateiktu Seimui 2020-10-14. 2020 m. valdžios sektoriaus pajamos buvo apie 150 mln. Eur didesnės, o išlaidos apie 600 mln. Eur mažesnės nei FM ir VK FI numatyta BP2021. Projekcijos rengtos remiantis 2020 m. rugsėjo mėn. makroekonominiais rodikliais ir tuo laikotarpiu prastėjusia epidemiologine situacija. 2020 m. gruodžio mėn. ERS, lyginant su rugsėjo mėn., dauguma makroekonominių rodiklių peržiūrėti teigiama kryptimi.

5. **Bendra mokestinė nepriemoka 2020 m. buvo 2,5 karto didesnė nei 2019 m.** Didžiąją nepriemokos dalį (700 mln. Eur) sudarė negautos pajamos iš keturių pagrindinių mokesčių. Iš jų didžiausią dalį sudarė negautos pajamos iš PVM, kur nepriemoka per metus išaugo iki 657,9 mln. Eur (ši nepriemoka 2019 m. sudarė apie 200 mln. Eur) (3 pav.). Didžiausią dalį išaugusios nepriemokos lėmė mokesčių mokėtojams suteikta galimybė atidėti VMI administruojamas PVM prievolės dėl COVID-19 apribojimų. GPM

3 pav. 2020 m. pajamos iš keturių pagrindinių mokesčių pinigų principu

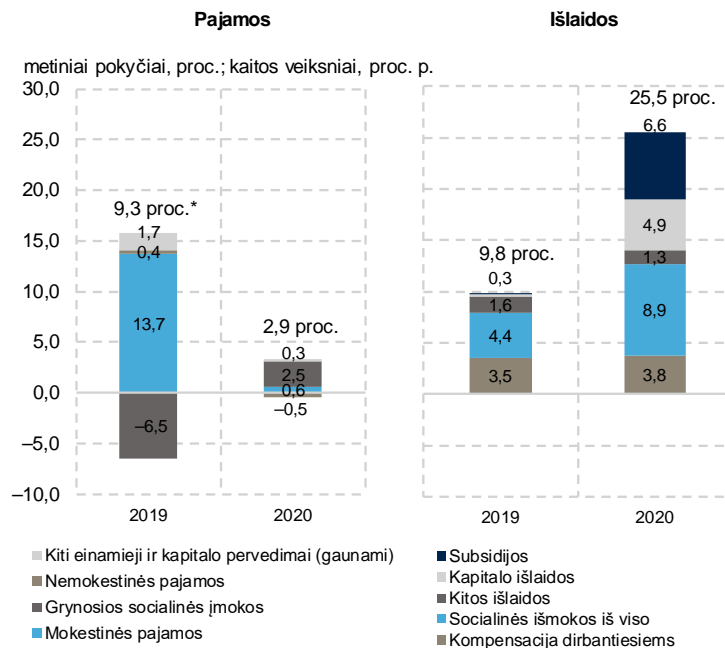

Šaltinis – 1-VP formos duomenys, FM informacija, VK FI skaičiavimai

nepriemoka išaugo dvigubai – įprastai ji sudarydavo apie 100 mln. Eur, bet dėl tų pačių priežasčių kaip ir PVM atveju, jos dalis išaugo iki 200 mln. Eur. Lyginant su 2019 m. nepriemoka iš pelno mokesčio ir akcizų taip pat išaugo, atitinkamai 25,2 ir 48,3 mln. Eur.

6. **3,60 mlrd. Eur siekiantį valdžios sektoriaus deficitą iš esmės lėmė 2020 m. ketvirtadaliu išaugusios išlaidos.** Palyginus su 2019 m., 2020 m. VS išlaidos išaugo 4,31 mlrd. Eur (25,5 proc.), pajamos augo lėčiau – 0,49 mlrd. Eur (2,9 proc.) (4 pav.). Augimą didžiausia dalimi palaikė grynosios socialinės įmokos, augusios 0,43 mlrd. Eur (2,5 proc.)

4 pav. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų metinis augimas ir pagrindinių komponentų įtaka

* Galimos apvalinimo paklaidos

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, VK FI skaičiavimai

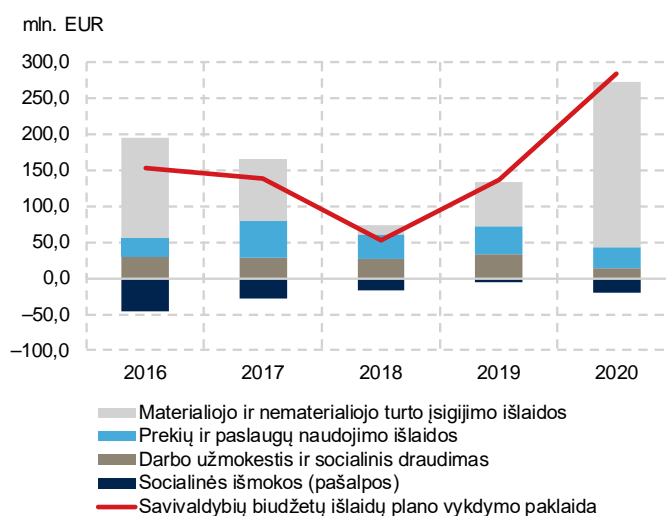
p.). Socialinių įmokų augimą skatino dėl sparčiai didėjusio darbo užmokesčio augusios apdraustųjų ir draudėjų valstybinio socialinio draudimo įmokos. Bendra mokestinių ir

nemokestinių pajamų įtaka VS pajamoms sudarė 0,1 proc. p. Mokestinių pajamų augimą palaikė iš pagrindinių mokesčių surinktos pajamos (GPM, PVM, PM, akcizų), o nemokestinių pajamų sumažėjimą lėmė sumažėjusios pajamos už prekes ir paslaugas.

7. Atsižvelgiant į COVID-19 plitimą ir Vyriausybės priimtas priemones, siekiant švelninti viruso plitimo poveikį ekonomikai, 2020 m. VS išlaidos, lyginant su 2019 m., labiausiai didėjo dėl išaugusios išlaidų dalies socialinėms išmokoms (1,50 mlrd. Eur, arba 8,9 proc. p.) ir subsidijoms (1,12 mlrd. Eur, arba 6,6 proc. p.). Kapitalo išlaidos didėjo 0,82 mlrd. Eur (4,9 proc. p.). Didžiaja dalimi (3,82 mlrd. Eur, arba 30,5 proc.) valdžios sektoriaus išlaidas didino išaugusios centrinės valdžios išlaidos¹².

8. **Savivaldybių išlaidos buvo didesnės, nei pirminiuose savivaldybių tarybų patvirtintuose išlaidų planuose¹³** (5 pav.). Savivaldybių biudžetų 2020 m. išlaidų vykdymas buvo 284,0 mln. Eur didesnis (4 priedas). 2020 m. labiausiai planą viršijo materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo, prekių ir paslaugų naudojimo¹⁴ bei darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidos.

5 pav. Savivaldybių biudžetų išlaidų plano vykdymo paklaidos

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI skaičiavimai

2. 2020 M. FISKALINIAI REZERVAI

9. **Pandemijos pasekių švelninimas prisidėjo prie fiskalinių rezervų¹⁵ sumažėjimo 2020 m.** Ką nustatyta tvarka nustačius ir paskelbus išskirtines aplinkybes, dalis juose esančių lėšų teisės aktų nustatyta tvarka buvo panaudotos valstybės finansiniams įsipareigojimams vykdyti. Nepanaudota lėšų dalis dėl sprendimo skolintis už mažas palūkanas vidaus ir tarptautinėse finansų rinkose, buvo grąžinta į atitinkamų fondų

¹² Daugiau, nei planuota valstybės biudžete, buvo išleista kitoms išlaidoms, socialinėms išmokoms (pašalpos), subsidijų ir dotacijų išlaidoms.

¹³ Savivaldybių tarybos 2020 m. pirminius biudžetų planus patvirtino iki 2020-03-01 ir neapibrėžtumas, kylantis dėl COVID-19 plitimo, savivaldybių planuojamuose pirminiuose biudžetuose nebuvo įskaičiuotas.

¹⁴ Pastatų ir statinių įsigijimo išlaidos buvo 219,0 mln. Eur (43,3 proc.) didesnės, nei planuota. Materialiojo turto paprastojo remonto išlaidos buvo 49,7 mln. Eur (61,9 proc.) didesnės, nei planuota.

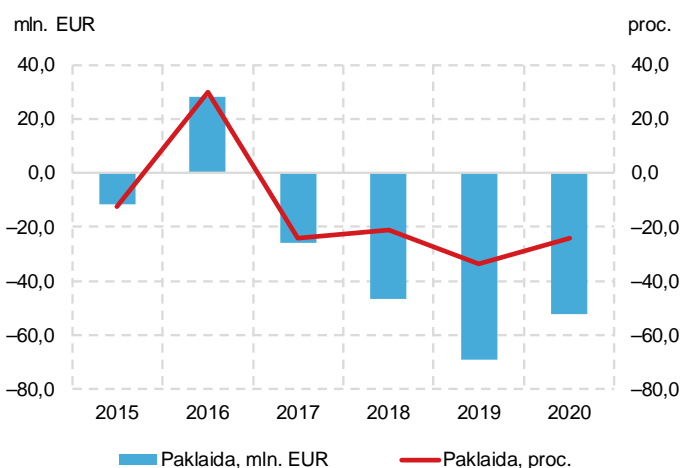
¹⁵ Analizuojami fiskaliniai rezervai apima Rezervinį (stabilizavimo), Valstybinio socialinio draudimo (VSDF), Privalomojo sveikatos draudimo (PSDF), Garantinį ir Ilgalaikio darbo išmokų fondus.

rezervus¹⁶ arba tai buvo numatyta padaryti 2021 metais¹⁷. 2020 m. pabaigoje fiskaliniuose rezervuose buvo sukaupta 761,9 mln. Eur, arba 1,6 proc. BVP. Prie mažesnių lėšų rezervuose, nei buvo planuota 2020 m. Biudžeto įstatyme, labiausiai prisidėjo VSDF ir PSDF rezervų planų neįvykdymas.

10. **Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų likutį metų pabaigoje sudarė 356,9 mln. Eur**¹⁸.

Lyginant su 2019 m. šio fondo bendroje sąskaitoje buvo sukaupta 87,9 mln. Eur mažiau, nei planuota. Didžiausią fondo įplaukų dalį sudarė 50 proc. valstybės gaunamų dividendų, kurios dėl neįvykusių sandorių tarp valstybės valdomų energetikos įmonių buvo mažesnės, nei planuota¹⁹. Palyginus 2020 ir 2019 m. duomenis, dividendų ir valstybės įmonių pelno įmokų į valstybės biudžetą plano ir jo vykdymo paklaida sumažėjo apie 9,5 proc. p. (6 pav.).

6 pav. Dividendų ir valstybės įmonių pelno įmokų į valstybės biudžetą vykdymas

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI skaičiavimai

11. PSDF rezerve buvo numatyta per metus sukaupti 570,4 mln. Eur²⁰, tačiau 2020 m. pabaigoje lėšų likutis siekė 215,6 mln. Eur. Rezervą mažino lėšų panaudojimas išaugusioms sveikatos priežiūros įstaigų išlaidoms kompensuoti²¹ ir mažesnė pervestina į rezervą PSDF pajamų dalis²². VSDF metų pabaigoje fiksavo nulinį rezervą²³, nes gegužės mėn. Vyriausybės sprendimu jame buvę 606,1 mln. Eur buvo nukreipti VSDF biudžeto lėšų galimam trūkumui dengti²⁴, iš kurių per metus buvo panaudota 41,4 mln. Eur. Likusiuose fondų rezervuose metų pabaigoje sukaupta panaši suma kaip ir buvo planuota: Garantiniame fonde – 94,8 mln. Eur, o Ilgalaikiame darbo išmokų fonde – 94,5 mln. Eur.

¹⁶ 2020 m. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatos aiškinamasis raštas. 2020-03-23 289,0 mln. Eur pervesta į pagrindinę valstybės išdo sąskaitą, 2020-07-28 ši suma grąžinta į fondo sąskaitą.

¹⁷ Vyriausybės 2020-05-27 nutarimu Nr. 526 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo lėšų skyrimo“ 2020 m. į VSDF biudžetą iš rezervinio fondo pervestus 606,0 mln. Eur numatyta grąžinti į fondą 2021 m. balandžio mėn.

¹⁸ Seimo 2020-11-10 nutarimu Nr. XIII-3435 nuspręsta šio fondo atskiroje sąskaitoje kaupti lėšas, skirtas radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir jas tvarkyti. Sąskaitos įplaukas sudaro lėšos, gautos pardavus VĮ Ignalinos atominės elektrinės turtą. 2020-12-31 duomenimis fondo sąskaitoje sukaupta 25,6 mln. Eur.

¹⁹ 2020 m. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatos vykdymo aiškinamasis raštas.

²⁰ 2020 m. PSDF biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2019-12-19 Nr. XII-2714.

²¹ Sveikatos apsaugos ministro įsakymai: 2020-06-04 Nr. V-1382, 2020-06-29 Nr. V-1554, 2020-07-31 Nr. V-1758, 2020-08-12 Nr. V-1829, 2020-12-11 Nr. V-2891, 2020-12-28 Nr. V-3030. Bendra suma: 34,6 mln. Eur.

²² PSDF biudžeto rezervo ataskaita (forma Nr. 1-PSDF-R) pagal 2020-12-31 duomenis. Nepervesta 107,7 mln. Eur iš 200,8 mln. Eur planuotų.

²³ VSDF piniginių įplaukų ir išlaidų ataskaita pagal 2020-12-31 duomenis.

²⁴ VSDF biudžeto 2020 m. 6 mėn. vykdymo aiškinamasis raštas.

3. 2020 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLA

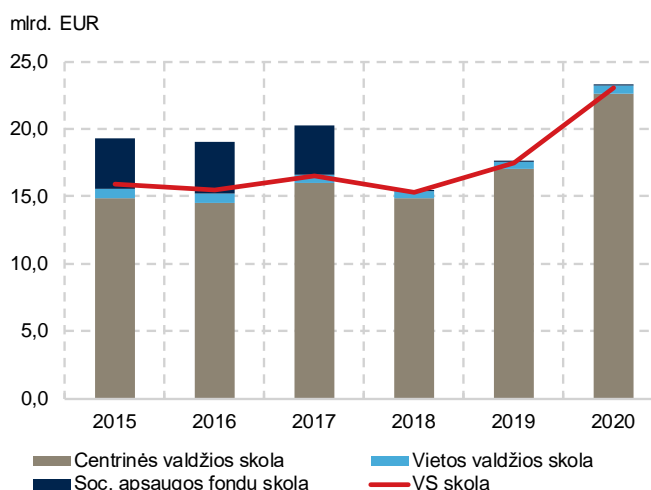
12. Valdžios sektoriaus skola 2020 m. išaugo, siekiant finansuoti COVID-19 pasekmių mažinimo išlaidas.

2020 m. pabaigoje VS skola sudarė 23,06 mlrd. Eur, arba 47,3 proc. BVP. Palyginus su 2019 m. ji padidėjo 11,3 proc. BVP. Iš 31,6 proc. VS skolos didėjimo nominaliąja verte, 23,4 proc. p. lėmė neišpirktų skolos vertybinių popierių ir 8,6 proc. p. paskolų vertės augimas (7 pav.). Skolos vertybinių popierių vertė išaugo tarptautinėse

kapitalo rinkose išleidus euroobligacijų emisijas ir vidaus rinkoje platinant Vyriausybės vertybinius popierius. Paskolų reikšmingas didėjimas fiksuotas dėl skolinimosi iš Europos investicijų, Europos Tarybos vystymo, Šiaurės investicijų bankų ir EK pagal SURE programą.

13. Reikšmingą valdžios sektoriaus skolos išaugimą 2020 m. lėmė centrinės valdžios skolos padidėjimas (8 pav.). Ji išaugo 32,3 proc. ir sudarė 22,59 mlrd. Eur. Vietos valdžios skola padidėjo iki 0,61 mlrd. Eur. Socialinės apsaugos fondų skola sudarė 0,8 mln. Eur²⁵.

8 pav. Valdžios sektoriaus ir jo subsektorių skolos dinamika

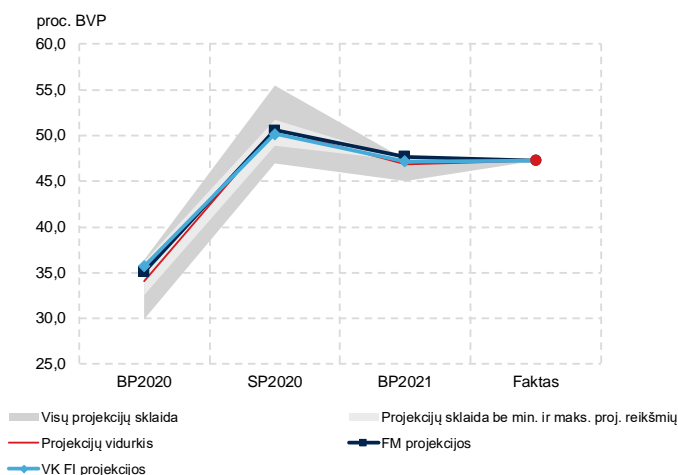
Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

²⁵ VSDF skola 2018 m. buvo perkelta į valstybės išdą. Jos likutis 2017 m. sudarė 3,69 mlrd. Eur, perkélimas neturėjo įtakos konsoliduotosios VS skolos dydžiui.

14. Dėl skolos refinansavimui²⁶ skirtų paskolų, VS skola buvo sumažinta 2020 m. pradžioje, bet pandemija lėmė jos išaugimą 2020 m. pabaigoje. Vertinant Finansų ministerijos ir VK FI, VS skolos projekcijas, buvo pastebėta, kad skolos prognozės buvo artimos kitų institucijų projekcijų vidurkiui (9 pav.). Analizuojant BP2020 skolos projekcijos įvertį ir lyginant su faktu nustatyta, kad FM numatytas 35,1 proc. BVP skolos lygis buvo 12,2 proc. p. didesnis nei projektuota, o VK FI – 11,6 proc. p. (35,7 proc. BVP). Pagrindinės tai lėmusios priežastys:

- BP2020 projektuotas 2,70 mlrd. Eur skolinimosi poreikis, bet faktiškai pasiskolinta 7,90 mlrd. Eur²⁸;
- BP2020 projektuotas 5,2 proc. nominalaus bendrojo vidaus produkto augimas, bet faktinis pokytis buvo nežymus ir rodiklis siekė 2019 m. lygį.

9 pav. Valdžios sektoriaus skolos 2020 m. projekcijos²⁷ ir faktas

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI skaičiavimai

4. 2020 M. DISKRECINĖS PRIEMONĖS

15. **2020 m. Lietuvos ekonomikos skatinimo plano²⁹ išlaidų priemonės buvo daugiausiai nukreiptos į darbo vietų ir gyventojų pajamų išsaugojimą, ir sudarė 3,3 proc. BVP (1,59 mlrd. Eur) (10 pav.)³⁰.** Iš jų daugiau nei 700 mln. Eur buvo skirta pagalbai verslui išsaugoti darbo vietas ir kurti naujas, kompensuojant dalį prastovų išmokų iš valstybės biudžeto. Nepaisant to, nedarbo lygio pokytis Lietuvoje buvo vienas didžiausių Europos Sąjungoje³¹. Likusi antram tikslui panaudota lėšų suma (daugiau nei 800 mln. Eur) buvo nukreipta kitoms priemonėms, siekiant užtikrinti gyventojų pajamas.

²⁶ 2020 m. vasario mėn. išpirkta euroobligacijų už 1,64 mlrd. Eur. Išpirkimas būtų leidęs sumažinti valstybės skolą 2,6 proc. pagal tuo metu numatytą 2020 m. BVP.

²⁷ Apskaičiuojant projekcijų sklaidą įtrauktos šių institucijų projekcijos: EK, EBPO, Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB, Tarptautinio valiutos fondo (horizontali ašis atitinka projekcijų skelbimo laikotarpį, t.y. BP2020 apima 2019 m. spalio–lapkričio mėn.; SP2020 – 2020 m. balandžio–birželio mėn.; BP2021 – 2020 m. spalio–gruodžio mėn.).

²⁸ 2020-03-17 Seimas padidino Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitą nuo 0,90 iki 5,40 mlrd. Eur, iš kurių 1,10 mlrd. Eur skirta sukaupti lėšoms euroobligacijų emisijai 2021 m. išpirkti. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ce3ac3f268f711eaa38ed97835ec4df6>.

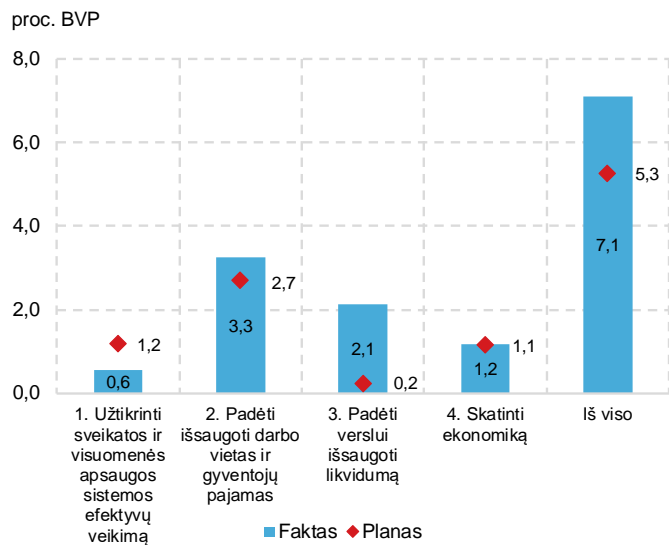
²⁹ Palyginimas pagal 2020-03-16 ekonomikos skatinimo planą. Įtraukiamos plano priemonės, kurios buvo patvirtintos iki 2020-04-27. Vėliau planas buvo periodiškai pildomas, tačiau 10 paveikslė plano naujinimai neįtraukti.

³⁰ 2020-12-31 duomenimis panaudota 83,6 proc. visos antram tikslui numatytos sumos. 2020 m. ekonomikos skatinimo planui išleista 7,1 proc. BVP (3,47 mlrd. Eur). Prieiga per internetą: <https://koronastop.lrv.lt/lt/informacija-apie-ekonomikos-skatinimo-plano-priemoniu-igyvendinima>.

³¹ Remiamasi skelbiamais apklausų duomenimis apie nedarbą, pagal Gyventojų užimtumo statistinio tyrimo metodiką. 2020 m. lyginant su 2019 m. ES nedarbo lygio pokytis 0,4 proc. p., o Lietuvoje 2,2 proc. p.

16. Verslo subjektų likvidumo didinimui (3 tikslas) buvo numatyta 0,2 proc. BVP (119,0 mln. Eur), o faktinis vykdymas viršijo pirminį planą ir siekė 2,1 proc. BVP (1,04 mlrd. Eur). Lietuvos Stabilumo 2020 m. programos vertinime³² atkreiptas dėmesys, kad siekiant ekonomikos augimo ateityje svarbus ne tik darbo vietų ir su darbo santykiais susijusių pajamų išsaugojimas, tačiau ir verslo įmonių likvidumo užtikrinimas. Vėliau³³ planas buvo papildytas verslo likvidumui numatant 2,7 proc. BVP. Šiam tikslui buvo numatyta ir 1,0 proc. BVP (500 mln. Eur) valstybės garantijoms. Ketvirtojo tikslo, susijusio su ekonomikos skatinimu, įgyvendinimas yra panašus į planuotą ir siekia 1,2 proc. BVP (572,1 mln. Eur). Pirmajam tikslui, susijusiam su sveikatos sistemos efektyvumo didinimu, buvo panaudota pusė numatytų lėšų – 0,6 proc. BVP (274,1 mln. Eur).

10 pav. 2020 m. diskrecinių COVID-19 plano išlaidų priemonės pagal tikslus*

* Vykdyto duomenys neapima valstybės garantijų verslui, žemės ūkiui, ES investicijų perskirstytų lėšų, daugiabučių namų renovacijos programos, PSDF rezervo ir VSDF lėšų. Plano duomenys perskaičiuoti pagal faktinį 2020 m. BVP.

Šaltinis – <https://koronastop.lrv.lt>, VK FI skaičiavimai

5. FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLIŲ LAIKYMO SI 2020 M. EX-POST VERTINIMAS

17. Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas, kiekvienų metų rudenį valdžios sektoriaus biudžetų projektus vertina Konstituciniame įstatyme nustatytą fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi aspektu. Siekiant nustatyti, ar pasitvirtino 2020 m. VS biudžetų projektų išankstinio (*ex-ante*) (2019 m. rudenį)³⁴ ir 2021 m. VS biudžetų projektų tarpinio (*interim*) (2020 m. rudenį)³⁵ vertinimo metu darytos prielaidos ir išvados, atliktas šių taisyklių laikymosi 2020 m. retrospektyvus (*ex-post*) vertinimas, t. y. ar buvo užtikrintas VS priskiriamų biudžetų fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis.

³² Lietuvos Stabilumo 2020 m. programos vertinimas, 2020-05-15 Nr. BPE-3.

³³ Ekonomikos skatinimo planas buvo atnaujintas 2020-05-06.

³⁴ 2019-11-12 ataskaita Nr. BPE-5 „2020 metų valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas“.

³⁵ 2020-11-10 ataskaita Nr. BPE-8 „2021 metų valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas“.

18. **Vyraujant išskirtinio neapibrėžtumo sąlygoms, fiskalinės drausmės taisyklių taikymas nuo 2020 m. laikinai susiaurintas**³⁶. Ryškėjant COVID-19 pandemijos įtakai buvo aktyvuota bendroji Stabilumo ir augimo pakto (SAP) išlyga. Tai reiškia, kad valstybės narės gali imtis krizės valdymo priemonių, nukrypdomos nuo biudžeto reikalavimų, kurie įprastai būtų taikomi pagal Europos fiskalinę sistemą. Pagal Konstitucinio įstatymo 7 str. 2 d. 2020 m. kovo 26 d. paskelbta išvada, kurioje patvirtinta, kad Lietuvoje susidariusi padėtis atitinka neįprasto įvykio sąvokos apibrėžimą, todėl galima nustatyti išskirtines aplinkybes³⁷. Išskirtinių aplinkybių laikotarpiu galima neatsižvelgti į fiskalinių rodiklių nukrypimą, kol tai nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu. Europos Komisija 2021 m. kovo 3 d. paskelbtame komunikate³⁸ pažymėjo, jog bendrosios Stabilumo ir augimo pakte numatytos išlygos aktyvavimas turėtų būti tęsiamas ir 2022 m. Prie fiskalinės drausmės taisyklių taikymo planuojama grįžti 2023 metais.
19. **Atsižvelgiant į susiaurintą fiskalinės drausmės taisyklių taikymą, *ex-post* vertinimu, 2020 m. buvo laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių (1 lentelė).**

1 lentelė. Fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis 2020 metais

Fiskalinės drausmės taisyklės	Išvada
Perteklinio VS taisyklė	netaikoma*
VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė	netaikoma**
VS priskiriamų biudžetų taisyklės, iš jų:	
Valstybinio socialinio draudimo fondo	✓
Privalomojo sveikatos draudimo fondo	✓
Vietos valdžios subsektorius	nevertinama

✓ – taisyklės laikomasi,
 * – netaikoma dėl išskirtinių aplinkybių,
 ** – susidarė KJ numatytos taisyklės netaikymo aplinkybės

Šaltinis – VK FI

20. ***Ex-post* vertinimu, perteklinio valdžios sektoriaus taisyklė 2020 m. pagrįstai netaikoma.** 2019 m. rudenį *ex-ante* vertindama šios taisyklės laikymąsi, VK FI pateikė išvadą, jog yra rizika, kad 2020 m. nebus laikomasi perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės. 2020 m. buvo projektuojamas 1,3 proc. BVP struktūrinis VS deficitas, kuris absoliučiajia verte yra didesnis negu VLT absoliučioji vertė, tačiau, vertinant *ex-post*, pagal KJ 3 str. 1 d. susidarius išskirtinėms aplinkybėms perteklinio VS taisyklė buvo netaikoma pagrįstai.
21. ***Ex-post* vertinimu, išlaidų augimo ribojimo taisyklė 2020 m. buvo pagrįstai netaikoma.** Rengiant BP2020, VK FI pateikė išvadą, kad išlaidų augimo ribojimo taisyklė pagrįstai netaikoma, nes susidarė viena iš jos netaikymo aplinkybių, kai penkerių iš eilės einančių metų VS balanso rodiklio aritmetinis vidurkis yra perteklius, ne mažesnis negu 0,1 proc. BVP³⁹. Vertinant *ex-post*, jis siekė 0,3 proc. BVP. Taisyklė taip pat netaikoma, jei produkcijos

³⁶ Remiantis KJ 3 str. 1 d., perteklinio VS taisyklė netaikoma, nes susidarė išskirtinės aplinkybės. Pagal KJ 3 str. 3 d. VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė netaikoma, nes projektuojamas neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo. Remiantis 4 str., VS priskiriamų biudžetų taisyklės taikomos įprastai, atkreipiant dėmesį į neigiamą produkcijos atotrūkį nuo potencialo.

³⁷ 2020-03-26 Nr. BPE-1 „Išvada dėl neįprastos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai“.

³⁸ Europos Komisija 2021 m. kovo 3 d. komunikatas.

Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/1_en_act_part1_v9.pdf.

³⁹ 2015–2019 m. VS balanso rodiklių aritmetinis vidurkis yra 0,2 proc. BVP.

atotrūkis nuo potencialo yra neigiamas. VK FI įvertintas atotrūkis nuo potencialo 2020 m. siekia –0,3 proc. pot. BVP⁴⁰.

22. **2020 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas vykdytas laikantis valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų taisyklės reikalavimų.** Remiantis KĮ 4 str. 3 d., struktūrinis VSDF biudžeto deficitas, apskaičiuotas kaupiamuoju principu, ciklinio nuosmukio metu gali didėti. 2020 m. įvertinus neigiamą atotrūkį nuo potencialo, VSDF biudžetas vykdytas laikantis KĮ nustatytų VS priskiriamų biudžetų taisyklių. Įvertintas struktūrinis VSDF biudžeto balansas 2020 m. siekė 0,5 proc. BVP (ataskaitos 5 priedas, 4 lentelė ir kartu su ataskaita pateikiama MS Excel skaičiuoklė).
23. **2020 m. Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetas vykdytas laikantis valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų taisyklės reikalavimų.** Remiantis KĮ 4 str. 2 d., šio fondo biudžetas turi būti planuojamas taip, kad, sprendžiant pagal struktūrinio balanso rodiklį, jis būtų perteklinis arba subalansuotas. Nepasitvirtino vertinant *interim* nustatyta rizika, kad šis rodiklis gali būti neigiamas (–0,4 proc. BVP). Įvertintas *ex-post* struktūrinis PSDF biudžeto balansas 2020 m. siekė 0,1 proc. BVP (ataskaitos 5 priedas, 4 lentelė ir kartu su ataskaita pateikiama MS Excel skaičiuoklė).
24. Savivaldybių 2020 m. *ex-post* ir 2021 m. *ex-ante* biudžetų atitiktis fiskalinės drausmės taisyklėms bus vertinama 2021 m. I pusmečio pabaigoje.

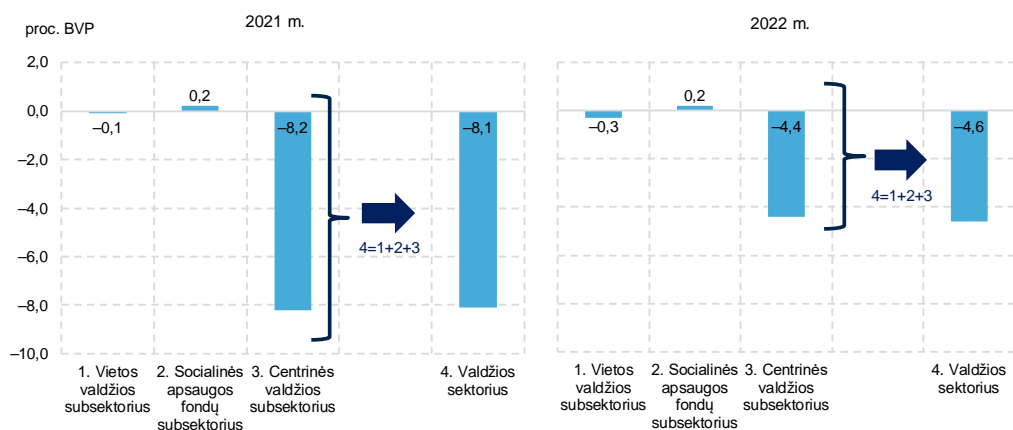
⁴⁰ Finansų ministerijos įvertintas atotrūkis nuo potencialo 2020 m. sudarė –0,6 proc. pot. BVP. Prieiga per internetą: https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Pranesimas_del_potencialaus_202103.pdf.

2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI

6. 2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSO PROJEKCIJOS

25. Valstybės kontrolė, vykdydama fiskalinės institucijos funkcijas, projektuoja, kad valdžios sektoriaus deficitas 2021 m. sudarys 8,1 proc. BVP, 2022 m. – 4,6 proc. BVP, o 2023–2024 m. nuosaikiai mažės. Lyginant su BP2021 vertinimo metu parengtomis 2021–2022 m. projekcijomis, atnaujintos VS balanso projekcijos skiriasi dėl papildomų diskrecinių sprendimų 2021 metams⁴¹. SP2021 nėra pateikta informacijos apie su COVID-19 valdymu susijusių diskrecinių priemonių sumas 2022–2024 metams. Atsižvelgiant į tai, VK FI 2022 m. VS balanso įvertis yra 1,4 proc. p. geresnis nei pateikta SP2021. Remiantis šia informacija, VK FI prognozuoja, kad deficitas sparčiau sumažės 2022 m., o 2023–2024 m. išlaikys nuosaikesnę mažėjimo kryptį: deficitas 2023–2024 m. sudarys –3,5 ir –2,9 proc. BVP. Numatoma, kad 2021–2024 m. visų valdžios sektorių sudarančių subsektorių, išskyrus socialinės apsaugos fondų, biudžetai bus deficitiniai (11 pav.).

11 pav. 2021–2022 m. valdžios sektoriaus ir jį sudarančių subsektorių balansai*

* Galimos apvalinimo paklaidos

Šaltinis – VK FI skaičiavimai

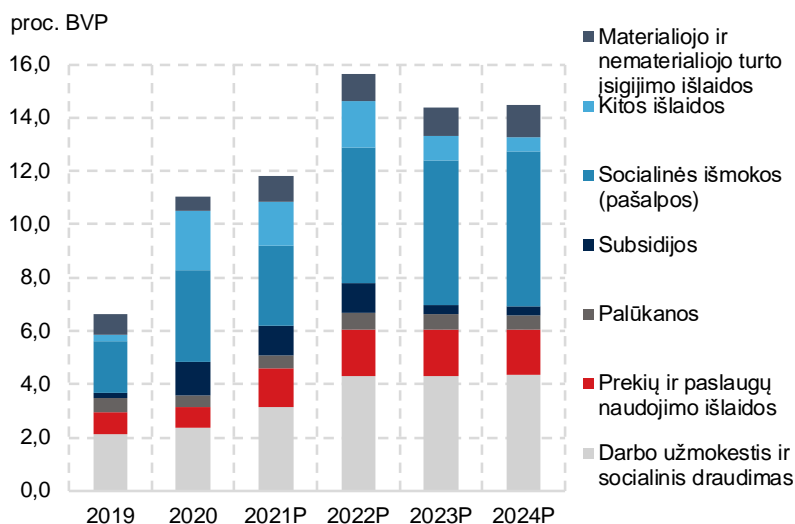
26. 2021 m. I ketvirtį į valstybės ir savivaldybių biudžetus surinktos pajamos pinigų principu yra 7 proc. didesnės nei 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu. Vis dėlto geresnį pajamų surinkimą pinigų principu gali lemti grįžtantys mokesčių atidėjimai iš 2020 m., todėl kaupimo principu tai 2021 m. VS balanso įverčiui įtakos neturėtų. Dėl šios priežasties 2021 m. kovo mėn. geresnį pajamų surinkimą nei atitinkamu laikotarpiu 2019–2020 m. reikėtų vertinti atsargiai. Rengiant 2021–2024 m. pajamų projekcijas laikytasi prielaidos,

⁴¹ Remiantis SP2021, papildomai skirta išlaidų daugiau nei 1,5 mlrd. Eur, palyginti su 2021 m. biudžeto projektu. 2020-12-22 priimtame 2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme buvo papildomai įtraukta 1 mlrd. Eur išlaidų, lyginant su BP2021 teiktu 2020 m. spalio mėn.

kad, remiantis makroekonominėmis projekcijomis, pajamos augs, sparčiausiai – 2022 m. ir sudarys apie 38 proc., o vėliau – apie 37 proc. BVP.

27. **Numatoma, kad 2020 m. dėl COVID-19 atsiradę pasikeitimai valdžios sektoriaus išlaidų struktūroje išliks ir vidutiniu laikotarpiu (12 pav.).** 2019 m. trečdaly valstybės biudžeto išlaidų (neįskaitant išlaidų dotacijoms) sudarė išlaidos darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui, mažiau nei trečdaly – socialinės išmokos. 2020 m. išlaidų struktūra pasikeitė – didžiausią dalį sudarė socialinės išmokos, taip pat matoma išaugusi dalis subsidijoms ir kitoms išlaidoms⁴². Remiantis 2021 m. balandžio mėn. išlaidų vykdymo duomenimis, jų struktūra išlieka panaši kaip ir 2020 m. Prognozuodama deficitą vidutiniu laikotarpiu VK FI laikosi prielaidos, kad po pandemijos reikės prisitaikyti prie įvairių pokyčių, kuriems gali reikėti papildomų socialinėms reikmėms skiriamų išlaidų. Dėl šios priežasties didžiausią išlaidų dalį ir vidutiniu laikotarpiu sudarys socialinės išmokos (1,7 proc. BVP).

12 pav. Valstybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo (kasinių išlaidų) dalis proc. BVP*

* Valstybės biudžeto išlaidos be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos, neįskaitant dotacijų, įmokų į ES, pervedamų ES ir bendrojo finansavimo lėšų.

Šaltinis – VBAMS FIN-02 forma, VK FI skaičiavimai

28. **Projektuojama, kad centrinės valdžios subsektorius 2021 m. išliks deficitinis ir sieks 8,2, o 2022 m. – 4,4 proc. BVP.** Atsižvelgiant į COVID-19 situacijos dinamiką ir galimą poreikį skiepijimo tęstinumui vidutiniu laikotarpiu, numatoma, kad gali prireikti papildomų išlaidų COVID-19 padariniams valdyti. Dėl šių priežasčių, VK FI savo projekcijose įtraukė papildomas išlaidas 2021–2024 m., susijusias su skiepijimo procesu ir medikamentų ir medicininių paslaugų įsigijimu (apie 100 mln. Eur kiekvienais metais). Dėl pensijų indeksavimo, visuomenės senėjimo ir augančio kitų socialinių išmokų gavėjų skaičiaus VK FI projektuoja, kad poreikis socialinėms išmokoms 2023–2024 m. gali būti didesnis, nei nurodyta SP2021. Pažymėtina, kad 2023–2024 m. numatomas nuosaikesnis, nei SP2021, centrinės valdžios deficito mažėjimas (6 priedas).
29. **Socialinės apsaugos fondų subsektorius 2021–2024 m. bus perviršinis ir sieks apie 0,2 proc. BVP.** Prognozuojamas augantis apdraustųjų skaičius ir vidutinių mėnesio

⁴² Lyginant su 2019 m., 2020 m. išaugo išlaidų dalis subsidijoms, nuo 0,2 iki 1,3 proc. BVP. Nors prekių ir paslaugų išlaidos augo neženkiai, tačiau išlaidų eilutė „Kitos išlaidos“ 2020 m. išaugo nuo 0,4 iki 2,7 proc. BVP.

pajamų augimas lems, kad draudžiamosios pajamos, nuo kurių mokamos socialinio draudimo įmokos didės. Valstybinio socialinio draudimo įmokų pajamos sudarys apie 6 proc. BVP kasmet. Išlaidos pensijų socialiniam draudimui sudaro apie 80 proc. visų valstybinio socialinio draudimo išlaidų. VK FI, atsižvelgdama į senėjančią visuomenę, prognozuoja, kad 2021–2024 m. išlaidos pensijoms sudarys apie 7,8 proc. BVP. Išlaidos ligos ir motinystės socialiniam draudimui sudarys apie 1,5 proc. BVP.

30. Didžiąją dalį vietos valdžios subsektoriaus pajamų sudaro pajamos, pervedamos iš gyventojų pajamų mokesčio (vidutiniškai 80 proc. visų savivaldybių pajamų) ir dotacijos iš valstybės biudžeto. Vietos valdžios subsektoriui iš centrinės valdžios buvo pervesta 500 mln. Eur daugiau dotacijų nei 2019 m., taip mažinant vietos valdžios subsektoriaus, tačiau didinant centrinės valdžios deficitą. Didžiausią vietos valdžios subsektoriaus išlaidų dalį 2021 m. sudarys su darbo užmokesčiu susijusios išlaidos (57 proc.), kurios dėl augančio vidutinio darbo užmokesčio didės ir vidutiniu laikotarpiu. Numatoma, kad kiekvienais metais jos sudarys apie 5,4 proc. BVP. Prekių ir paslaugų išlaidos sudaro apie 19 proc. visų išlaidų, prognozuojama, kad išlaidos joms sudarys apie 2 proc. BVP 2021–2024 m.

31. **Numatomos rizikos, galinčios paveikti 2021–2024 m. valdžios sektoriaus balanso rodiklį:**

- 2021 m. balandžio 30 d. statistinė informacija apie bendrojo vidaus produkto 2021 m. I ketv. pirmąjį įvertį rodo, kad, nepaisant antrojo karantino ribojimų, lyginant su laikotarpiu prieš metus ekonomikos augimas sudarė 1 proc. Finansų ministerijos atnaujintos makroekonominės projekcijos ir jų VK FI vertinimas bus skelbiamos birželio mėn. Tikėtina, projekcijos bus peržiūrimos teigiama kryptimi, tad geresni makroekonominiai rodikliai prisidėtų ir prie geresnio valdžios sektoriaus balanso.
- COVID-19 sukeltų pasekmių švelninimui numatytas paskolų verslo subjektams⁴³ teikimas gali neigiamai paveikti VS balanso įvertį vidutiniu laikotarpiu, jei suteiktos paskolos būtų negrąžintos.
- Numatoma, kad valdžios sektoriaus balansą gali paveikti karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų statistinė korekcija. Šiuo metu numatoma, kad poveikis, įvertintas kaupiamuoju principu, 2021 m. valdžios sektoriui būtų neigiamas, tačiau susiklosčius priešingai situacijai, VS balansas galėtų būti geresnis nei numatoma.
- VS balansas gali pasikeisti, atsižvelgiant į galimas išlaidas dėl klimato kaitos, kurios gali atsirasti tiek dėl klimato pokyčių nulemtų reiškinų, tiek dėl tikslų aplinkosaugos srityje.

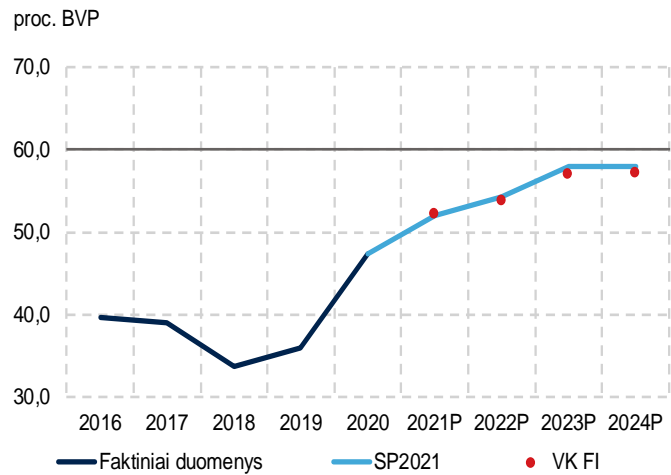
⁴³ Vyriausybės 2020-03-16 patvirtiname Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plane numatytos tiesioginės INVEGA ir Žemės ūkio paskolų garantijų fondo paskolos siekiant didinti verslo subjektų likvidumą.

7. 2021–2024 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLOS PROJEKCIJOS

32. Atsižvelgiant į projektuojamą valdžios sektoriaus deficitą 2021–2024 m., skola artės prie 60 proc. BVP lygio.

Pastarąjį dešimtmetį buvusi pakankamai stabili VS skola pandemijos metu reikšmingai išaugo. Remdamasi TVF metodika⁴⁴ VK FI projektuoja, kad taikant ekonomikos skatinimo priemones 2021 m. VS skola padidės 5,0 proc. p. ir sieks 52,3 proc. BVP (13 pav.). Numatant, kad

13 pav. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos

Šaltinis – Finansų ministerija, Lietuvos statistikos departamentas, VK FI

VS deficitas išliks ir 2022–2024 m., projektuojama, kad šiuo laikotarpiu skolos lygis toliau augs ir atitinkamai sieks 53,9, 57,1 ir 57,3 proc. BVP. Tai reiškia, kad jis priartės prie ES Stabilumo ir augimo pakte bei Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatyme numatytos 60 proc. BVP ribos. 2022–2023 m. skolą gali didinti avansinių mokėjimų pinigų srutai įsibėgėjant 2021–2027 m. ES daugiamečiai finansinei programai ir EGADP vykdymui. Projektuojama, kad 2021–2024 m., kai realiojo BVP augimas viršys efektyvią realiąją palūkanų normą, neigiama automatinė skolos dinamika⁴⁵ VS skolą mažins 1,4–2,4 proc. BVP.

33. **Augant valdžios sektoriaus skolai lieka mažiau fiskalinės erdvės pasiruošti viešųjų finansų iššūkiams.** VK FI yra atkreipusi dėmesį⁴⁶, kad, siekiant turėti pakankamai erdvės vykdyti anticiklinę fiskalinę politiką, būtina ne tik stabilizuoti valdžios sektoriaus skolą, bet ir numatyti priemones jos mažėjimui ateityje. Reikėtų nustatyti optimalų skolos lygį, kuris nekeltų rizikos fiskaliniam tvarumui, užtikrina skolos stabilumą, atitinkantį pakankamą ekonomikos augimą, palūkanų normas ir infliacijos tempus, ir nekeltų grėsmės viešiesiems finansams. Esant išskirtinio neapibrėžtumo sąlygoms, tai tampa dar labiau aktualu. COVID-19 reikšmingai paveikė šalies ekonomiką, tačiau svarbu ruoštis ne tik galimiems makroekonominiais šokais ateityje, bet ir neigiamiems visuomenės senėjimo, klimato kaitos poveikiams šalies viešiesiems finansams ilguoju laikotarpiu.

34. **Siekis parengti valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją vertintinas palankiai, tačiau jai derėtų numatyti tinkamą vietą fiskalinėje sistemoje.** Remiantis SP2021,

⁴⁴ TVF aiškinamosios pastabos „Staff Guidance Note for Public Debt Sustainability Analysis in Market-Access Countries“, 2013-05-09. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2013/050913.pdf>.

⁴⁵ Automatinė skolos dinamika (angl. *automatic debt dynamics*) apskaičiuojama naudojant realiojo BVP augimą, realiąją palūkanų normą ir valiutos keitimo kurso nuvertėjimą.

⁴⁶ Valstybės kontrolės 2018-11-08 ataskaita Nr. BP-6-1 „2019 m. valdžios sektoriaus finansinių rodiklių vertinimas“.

Lietuvos stabilumo 2022 m. programoje numatoma pateikti parengtą „valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją, kurios įgyvendinimas ilguoju laikotarpiu užtikrintų tvarų skolos lygį“. Atsigauvant ekonomikai, svarbu ne tik stabilizuoti VS skolos didėjimą, bet ir numatyti jos mažėjimo kryptį ateityje⁴⁷. Siekiant platesnės diskusijos minėtu klausimu, skolos valdymo strategijai, apimančiai ir ilgojo laikotarpio skolos tikslo nustatymą, derėtų numatyti tinkamą vietą teisės aktų, reglamentuojančių fiskalinę drausmę, hierarchijoje (fiskalinėje sistemoje).

8. FISKALINĖS POLITIKOS KRYPTIS

35. **Išskirtinio neapibrėžtumo sąlygos išryškina atsakingos fiskalinės politikos svarbą.** Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas, ir Finansų ministerija projektuoja⁴⁸, kad 2021–2024 m. realiojo BVP atotrūkis nuo potencialo bus neigiamas. VK FI vertinimu, šiuo laikotarpiu rodiklis, tikėtina, nesieks –1,5 proc. pot. BVP. Remiantis šiuo kriterijumi, Lietuvos verslo ciklo padėtis 2021–2024 m. atitinka EK *normalių laikų* apibrėžimą⁴⁹. Vis dėlto, išskirtinio neapibrėžtumo sąlygos išlieka: susiklosčiusi padėtis išryškina atsakingos fiskalinės politikos, atsižvelgiančios ne tik į pandemijos poveikį, bet ir į vidutinio bei ilgojo laikotarpio iššūkius viešiesiems finansams, svarbą.
36. **Numatoma, kad 2021 m. Lietuvos fiskalinė politika išliks anticikline.** VK FI skaičiavimais, Lietuvoje 2007–2019 m. vyravusi prociklinė⁵⁰ fiskalinė politika 2020 m. tapo anticikline, skatinančia ekonomikos augimą (14 pav.). Taikytos COVID-19 plano priemonės reikšmingai prisidėjo prie neigiamo 2020 m. struktūrinio VS pirminio balanso (toliau – SPB) metinio pokyčio⁵¹, kuris siekė –6,3 proc. BVP (2 lentelė). Tai buvo didžiausias neigiamas SPB pokytis nuo 2007 m.

⁴⁷ Ataskaitos: 2020-05-15 Nr. BPE-3, „Lietuvos Stabilumo 2020 m. programos vertinimas“; 2020-08-27 Nr. Y2D-323 „Valdžios sektoriaus skolos projekcijos vidutiniu laikotarpiu“ ir 2020-11-10 Nr. BPE-8 „2021 metų valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas“.

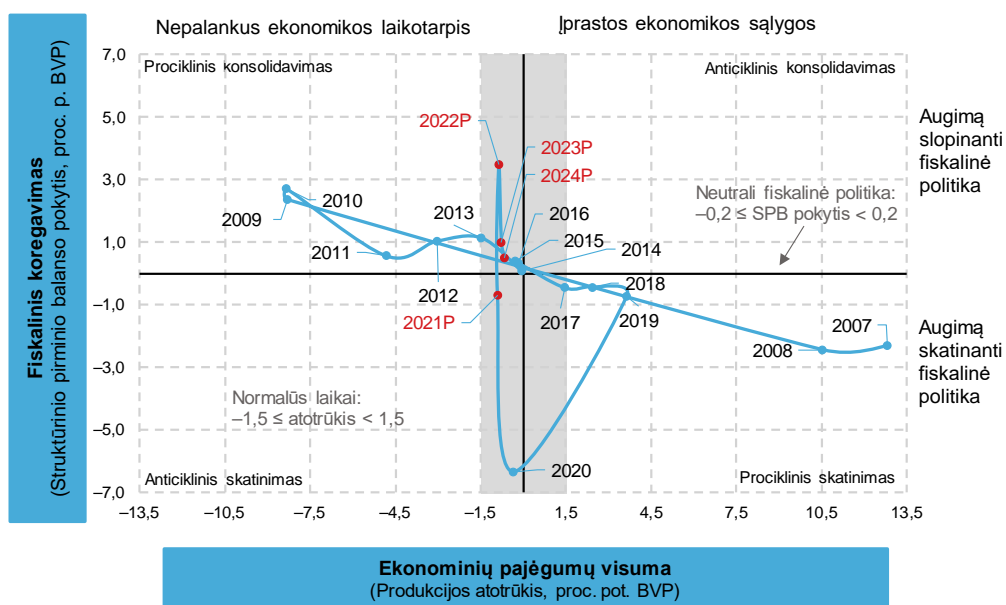
⁴⁸ Produkcijos atotrūkio nuo potencialo projekcijos sudarytos remiantis 2021 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijumi.

⁴⁹ EK nustatyti slenksčiai: geri laikai, kai atotrūkis $\geq 1,5$; normalūs laikai, kai $-1,5 \leq$ atotrūkis $< 1,5$; blogi laikai, kai $-4 \leq$ atotrūkis $< -1,5$; labai blogi laikai, jei $-5 \leq$ atotrūkis < -4 ; išskirtinai blogi laikai, jei atotrūkis yra žemiau –5 arba realiojo BVP augimas yra neigiamas. Europos Komisijos institucinis leidinys 101, „Vade Mecum on the Stability and Growth Pact – 2019 Edition“. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/publications/vade-mecum-stability-and-growth-pact-2019-edition_en.

⁵⁰ „Prociklinė fiskalinė politika reiškia, kad tuo laikotarpiu valdžios sektorius gauna su ekonomikos pakilimu susijusių pajamų, tačiau jos neatidedamos sunkesniems laikams, o prisiimami papildomi įsipareigojimai. finansuoti tam tikras sritis.“ Lietuvos banko „Lietuvos ekonomikos apžvalga 2018“ (2018-10-11). Prieiga per internetą: https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/20661_e09a7d616abe6505af38be3eba2b1b48.pdf.

⁵¹ Jeigu SPB metinio pokyčio įvertis bus neigiamas, Lietuvos fiskalinės politikos kryptis bus skatinančioji. Priešingu atveju – konsoliduojanti. EK institucinis leidinys 059, „An Overview of the 2017 Stability and Convergence Programmes and an Assessment of the Euro Area Fiscal Stance for 2018“ (2017-06-28).

14 pav. Lietuvos fiskalinė padėtis, 2007–2024 m.

Šaltinis – Finansų ministerija, Europos Komisija, VK FI skaičiavimai

37. Numatant 2021 m. toliau taikyti ekonomikos skatinimo priemones, VK FI projektuoja, kad SPB metinis pokytis sieks $-0,7$ proc. BVP. Tai reiškia, kad Lietuvos fiskalinė politika minėtais metais išliks anticikline. Numatant mažėsiantį VS deficitą 2022–2024 m., SPB metinis pokytis bus teigiamas ir sieks atitinkamai 3,5, 1,0 ir 0,5 proc. BVP.

2 lentelė. Ciklinė Lietuvos ekonomikos padėtis ir struktūrinis VS balansas, 2019–2024 m.

Nr.	Rodiklio pavadinimas	proc. BVP					
		2019	2020	2021P	2022P	2023P	2024P
1.	Valdžios sektoriaus grynasis skolinimas (+)/ skolinimasis (-)	0,5	-7,4	-8,1	-4,6	-3,5	-2,9
2.	Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės*	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	Produkcijos atotrūkis nuo potencialo, proc. pot. BVP	3,6	-0,3	-0,9	-0,9	-0,8	-0,6
4.	Ciklinė biudžeto dedamoji	1,5	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3
5.	Struktūrinis VS balansas (1 – 2 – 4)	-1,1	-7,2	-7,7	-4,2	-3,2	-2,6
6.	Struktūrinio VS balanso pokytis	-	-6,2	-0,5	3,5	1,0	0,6
7.	Palūkanos	0,9	0,7	0,5	0,5	0,4	0,3
8.	Struktūrinis VS pirminis balansas (5 + 7)	-0,2	-6,5	-7,2	-3,8	-2,8	-2,3
9.	Struktūrinio VS pirminio balanso pokytis	-	-6,3	-0,7	3,5	1,0	0,5

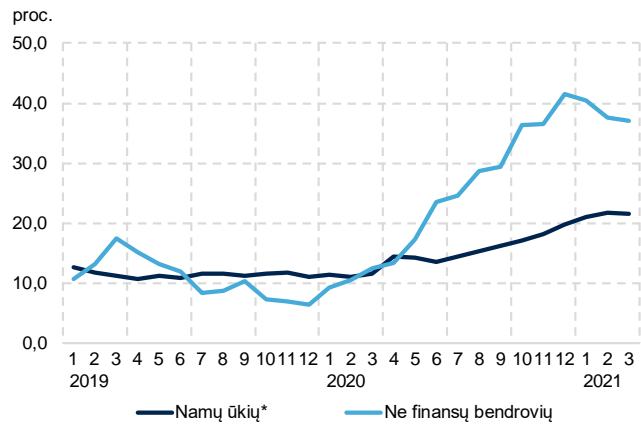
Šaltinis – Finansų ministerija*, Lietuvos statistikos departamentas, VK FI skaičiavimai

38. **Išaugus namų ūkių ir įmonių taupymui, dalis 2020 m. fiskalinio skatinimo, tikėtina, veiks ekonomiką artimiausioje ateityje.** Prasidėjus COVID-19 pandemijai Lietuvoje, taupymą skatino išaugęs neapibrėžtumas bei mažesnės galimybės vartoti prekes ir paslaugas. 2020 m. reikšmingai paspartėjo namų ūkių ir įmonių indėlių augimas šalies kredito įstaigose (15 pav.). 2021 m. kovo mėn., palyginti su 2020 m. kovo mėn., indėlių vertė atitinkamai padidėjo 21,5 ir 37,0 proc.⁵². Neatmestina, kad prie tokio indėlių išaugimo

⁵² 2021 m. kovo mėn. namų ūkių ir ne finansų bendrovių indėlių vertė siekė atitinkamai 18,6 ir 9,4 mlrd. Eur.

prisidėjo ir 2020 m. ekonomikos skatinimo priemonės. Tikėtina, kad, įsibėgėjant visuomenės skiepavimo procesui ir plečiantis prekių ir paslaugų vartojimo galimybėms, sutaupyta 2020 m. fiskalinio skatinimo dalis realiąją ekonomiką gali veikti artimiausioje ateityje.

15 pav. Namų ūkių ir ne finansų bendrovių indėlių Lietuvos kredito įstaigose metinis augimas

* Įskaitant ir namų ūkiams paslaugas teikiančias ne pelno institucijas

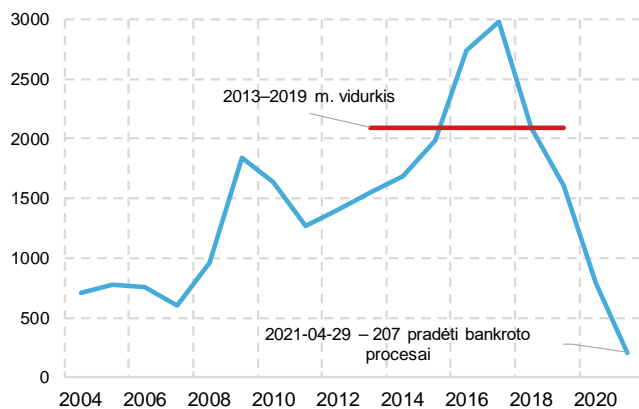
Šaltinis – Lietuvos bankas, VK FI skaičiavimai

FISKALINĖS POLITIKOS IŠŠŪKIAI 2021–2024 M.

39. **Gili ir užsitęsusi COVID-19 krizės patirtis gali iš esmės pakeisti vartotojų įpročius.** Reprezentatyvi vartotojų apklausa⁵³ penkiose ES šalyse rodo, kad daugelis vartotojų nepasigenda tam tikrų prekių ir paslaugų, kurių vartojimą sumažino prasidėjus COVID-19 pandemijai. Lietuvoje vartojimo tendencijos nesiskiria⁵⁴ nuo kitų išsivysčiusių ekonomikų, todėl tyrimo išvados taikytinos ir Lietuvai. Tvirtinant fiskalinės politikos priemones turi būti atsižvelgta, kad kai kurių įmonių verslo modeliai tampa nebeaktualūs popandeminiais laikais. Siekiant greitesnio ekonomikos atsigavimo, šių įmonių bankrutavimas leistų žmogiškuosius, finansinius ir kapitalo išteklius perskirstyti efektyvesniam naudojimui ir Lietuvos ekonomikos potencialo didinimui.
40. COVID-19 krizės pradžioje visų išsivysčiusių šalių vyriausybės įvedė precedento neturinčias plataus masto paramos priemones, tokias kaip laikini darbuotojų išleidimai į prastovas (angl. *furlough schemes*), ir tiesioginės subsidijos sunkumų patiriančioms įmonėms. Šie atsakai leido paveiktiems ekonomikos sektoriams išgyventi pirminį COVID-19 šoką. Kai krizės trukmė ir mastas tampa aiškesni, paramos verslui priemonės turi būti tobulinamos, kad greičiau būtų pasiekta nauja po COVID-19 ekonomikos pusiausvyra.

41. **Kuo ilgiau COVID-19 krizė trunka ir kuo stipresnė yra ribojimų patirtis, tuo didesnė tikimybė, kad ekonomika po pandemijos atrodys iš esmės kitaip nei prieš tai buvusi.** Jei vartotojų įpročiai iš esmės pasikeis, kai kurios įmonės ir galbūt kai kurie sektoriai taps neaktualūs. Fiskalinis tokių įmonių nuolatinis gelbėjimas ilgainiui sukurs netvarias „įmones-zombius“ ir darbo rinkos neatitikimus. Lietuvoje 2020 m. pradėtų įmonių

16 pav. Pradėtų įmonių bankroto procedūrų skaičius

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

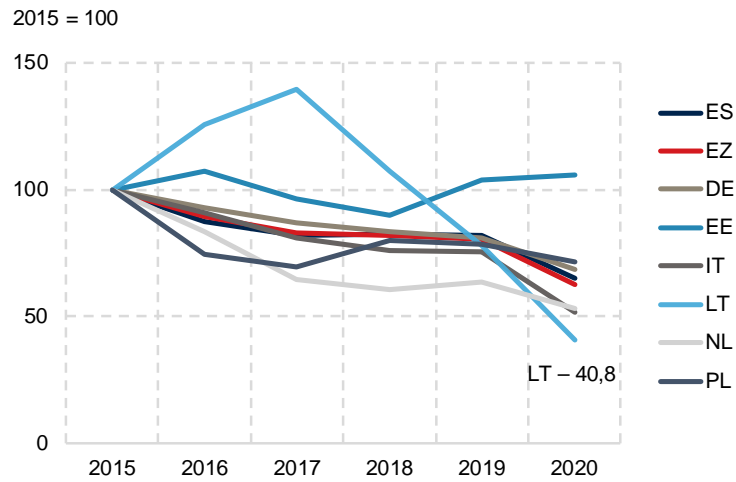
bankroto procedūrų skaičius buvo 51,1 proc. mažesnis nei 2019 m. ir 62,4 proc. mažesnis nei 2013–2019 m. bankrotų vidurkis (16 pav.). Lyginant su ES šalimis, Lietuvoje bankrotų skaičius sumažėjo labiausiai (17 pav.). Susirūpinimą dėl „įmonių zombėjimo“ skatina ir dabartinis paskolų rinkose egzistuojantis itin didelis likvidumas (Jordá ir kt., 2020). Tyrime (Hodbod ir kt., 2020) pateikiama įžvalga, kad ekonomikos pusiausvyra po COVID-19 gali

⁵³ Hobdod, A, C Hommes, S J. Huber, and I Salle (2020), “Is COVID-19 a consumption game changer? Evidence from a large-scale multi-country survey”, Covid Economics 59: 40-76, London: CEPR Press. Analizė apima šias šalis: Ispanija, Italija, Nyderlandai, Vokietija ir Prancūzija.

⁵⁴ Lietuvos verslo forumas 2021 m. Prieiga per internetą: <https://www.versloforumas.org/>.

skirtis nuo ankstesnės, ir įvardijama, kad labiausiai paveikti sektoriai yra turizmo, viešojo transporto, viešbučių ir restoranų, mažmeninės prekybos ir paslaugų.

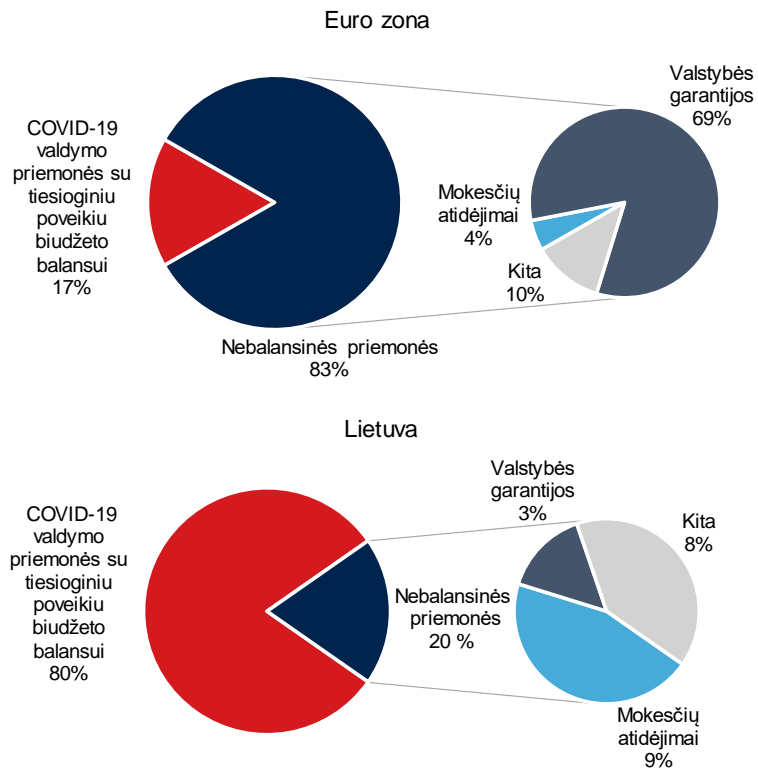
17 pav. Bankrotų skaičiaus indeksas Europos Sąjungoje

Šaltinis – Eurostatas

42. **Didžiausias bankrotų skaičiaus sumažėjimas Lietuvoje, lyginant su Europos Sąjunga, sietinas su išskirtinai didele biudžetinių priemonių dalimi COVID-19 pakete.** 80 proc. viso 2020 m. COVID-19 paketo sudarė biudžetinės priemonės: subsidijos, socialinės išmokos, įvairūs įmonių patiriamų išlaidų kompensavimai ir kt. (18 pav.). Euro zonoje tokios

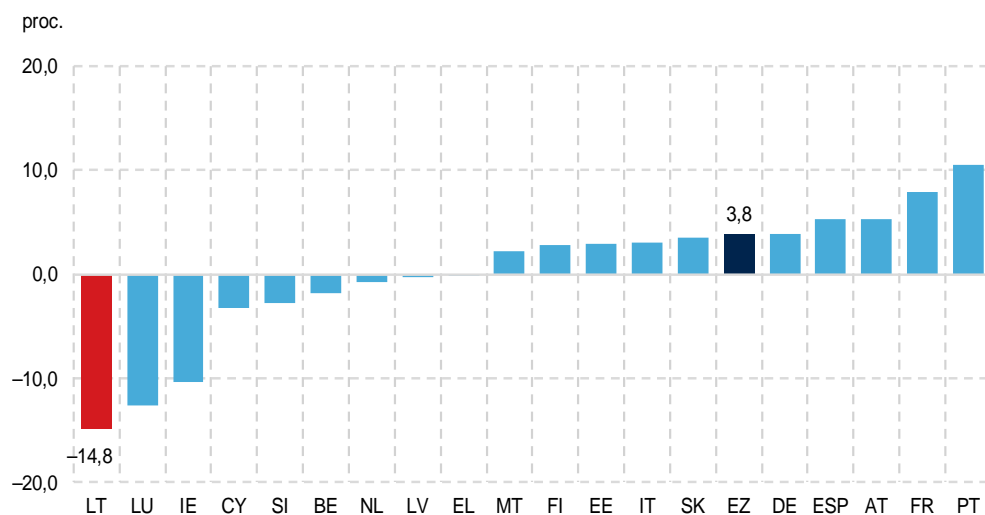
18 pav. COVID-19 priemonės pagal poveikį valdžios sektoriaus balansui, 2020 m.

Šaltinis – 2021-03-03 Europos Komisijos komunikatas Europos Sąjungos Tarybai, VK FI skaičiavimai

priemonės sudarė 17 proc. COVID-19 priemonių paketo. Kartu su nebiudžetinėmis priemonėmis euro zonos paramos paketo dydis 2020 m. sudarė 23,0 proc. BVP, Lietuvoje – 8,0 proc. BVP. Biudžetinių priemonių paketas Lietuvoje siekė 2020 m. 6,4 proc. BVP, euro zonoje – 3,8 proc. BVP. Biudžetinėmis priemonėmis paremtas COVID-19 paketas, be kitų veiksmų, turėjo įtakos ir bankų išduotų nefinansinėms įmonėms paskolų portfelio susitraukimui: Lietuvoje paskolų verslui portfelis susitraukė 14,8 proc. – daugiausiai euro zonoje (19 pav.).

19 pav. Nefinansinių įmonių paskolų metinis augimo tempas, 2021 m. kovo mėn.

Šaltinis – Europos centrinis bankas

43. **Valstybės garantijų schemomis siekiama rizikos pasidalijimo:** sumažinti moralinę riziką (angl. *moral hazard*) ir suteikti tinkamas paskatas tiek skolintojams, tiek paskolos gavėjams. Siekiama užtikrinti palankų valstybės paskolos sumos garantijos padengimo koeficientą, kuris paprastai svyruoja nuo 50 iki 80 procentų. Reaguodamos į COVID-19 pandemijos sunkumą, kai kurios šalys tam tikrais atvejais šį koeficientą padidino iki 100 proc. (pavyzdžiui, pažeidžiamiesiems skolininkams, tokiems kaip mažiausios įmonės). Paskolos su valstybės garantija sukuria tinkamas paskatas tiek jos teikėjams, tiek gavėjams tinkamai vertinti verslo modelio atitiktį ekonomikos perspektyvai, paskolos grąžinimo galimybes, rizikas. Visgi, labiausiai „įmonių-zombių“ atsiradimą mažina perėjimas nuo verslo finansavimo subsidijomis ir paskolomis paremtų prie skatinančių naudotis nuosavo kapitalo (arba į akcijas panašias) priemonių.
44. **Lietuva turėtų siekti palankesnio viešiesiems finansams COVID-19 paketo priemonių balanso.** Išsivysčiusiose ekonomikose gana plačiai yra naudojamos valstybės garantijų schemos (18 pav.), leidžiančios užtikrinti kredito srautus aukštą kredito reitingą turinčioms, bet su laikiniais sunkumais susiduriančioms įmonėms ir išlaikyti tvarius valstybės finansus. Poreikį siekti mažiau biudžetinių lėšų reikalaujančių COVID-19 priemonių balanso skatina ne tik „įmonių zombėjimo“ rizika, bet ir iššūkiai, susiję su visuomenės senėjimu ir klimato kaita. Pagal SP2021 valstybės skolos projekcijas Lietuva kovai su COVID-19 pasekmėmis išnaudos didelę fiskalinės erdvės dalį – valstybės skolos ir BVP santykis 2024 m. sudarys beveik 60 proc. BVP. Labiau diversifikavus COVID-19 paketo priemones (mažinant tiesioginį VS balansui poveikį turinčių ir didinant nebalansinių priemonių apimtį), galima būtų pasiekti reikšmingai mažesnių deficitų ir skolos vidutinio laikotarpio pabaigoje.

45. **Teigiamai vertinama iniciatyva peržiūrėti išlaidas, siekiant padidinti viešųjų išlaidų efektyvumą, ir siūlytina, kad išlaidų peržiūros būtų platesnės aprėpties.** SP2021 nurodoma, kad 2020 m. buvo atliktos „dvi viešųjų išlaidų peržiūros, vadovaujantis 2019 m. parengta viešųjų išlaidų peržiūros metodika“. Vis dėlto VK FI atkreipia dėmesį, kad jos yra mažos apimties, kiek tai susiję su finansinių išteklių panaudojimu (pavyzdžiui, bendra analizuotų ADRP priemonių tiesioginių išlaidų suma siekia 292,6 mln. Eur). Taip pat peržiūrėtų priemonių imtis maža⁵⁵. Dėl šios priežasties SP2021 numatytas siekis šių išlaidų peržiūros rezultatus naudoti „derybų dėl 2022–2024 metų planuojamų valstybės biudžeto asignavimų ir siektinų rezultatų metu“ gali būti per mažai suteikiantis informacijos sprendimams priimti, todėl VK FI skatina ateityje atlikti platesnės aprėpties išlaidų peržiūras.

⁵⁵ Peržiūrėtos 8 Užimtumo tarnybos įgyvendinamos priemonės: profesinis mokymas, įdarbinimas pagal pameistrystės sutartį, stažuotė; Įdarbinimas subsidijuojant, Darbo įgūdžių įgijimo rėmimas; Darbo vietų steigimo subsidijavimas, Vietinių užimtumo iniciatyvų projektai, Savarankiško užimtumo rėmimas. Profesinio mokymo įstaigų išlaidų peržiūra: ataskaitos rezultatai rodo, kad bendra potencialiai sutaupytinų PMĮ išlaidų suma galėtų siekti 5,9 mln. Eur.

PRIEDAI

Ataskaitos
„Lietuvos stabilumo 2021 metų
programos vertinimas“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

Santrumpa	Terminas / Sąvoka	Apibrėžtis
-	Asignavimai	Valstybės biudžete arba savivaldybės biudžete patvirtinta lėšų išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti suma, kurią asignavimų valdytojas turi teisę biudžetinėmis metais gauti iš valstybės biudžete arba savivaldybės biudžete sukauptų lėšų, pateikęs paraišką valstybės išdą valdančiai institucijai arba savivaldybės administracijai, patvirtintoms programoms finansuoti.
-	Automatiniai stabilizatoriai	Sąryšiai, sumažinantys ciklinių svyravimų ekonomikoje amplitudę be tiesioginių vyriausybės, įmonių ar asmenų veiksmų. Nedarbo išmokos yra automatinio stabilizatoriaus pavyzdys – gerais laikais nedarbo išmokoms valstybė išleidžia mažiau, nuosmukio metu šios išlaidos išauga.
ADRP	Aktyvi darbo rinkos politika	-
AP	Realaus BVP atotrūkis nuo potencialaus BVP	Tam tikrų metų faktinio arba numatomo realaus BVP ir potencialaus BVP lygių skirtumas, išreikštas procentais kaip potencialaus BVP lygio dalis.
AT	Austrija	-
-	Bendroji skola užsieniui	Šalies rezidentų įsipareigojimai nerezidentams laikotarpio pabaigoje.
-	Biudžeto įstatymas	2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas.
-	Biudžeto valdysena	Institucijų, teisinių priemonių ir jomis apibrėžiamų procesų struktūra, kuri užtikrina, kad biudžeto sistema pasiektų savo tikslų rezultatyviausiu ir efektyviausiu būdu.
BE	Belgija	-
BG	Bulgarija	-
BĮ2020	2020 m. Biudžeto įstatymas	Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas.
BP2020	2020 m. biudžeto projektas	Vyriausybės Seimui pateiktas 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas.
BP2021	2021 m. biudžeto projektas	Vyriausybės Seimui pateiktas 2021 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymų projektas.
BSĮ	Biudžeto sandaros įstatymas	-
BVP	Bendras vidaus produktas	Ekonominės veiklos rodiklis, tam tikros ekonomikos visų pagamintų prekių ir paslaugų vertė, atėmus tarpinį vartojimą, pridėjus gaminiams ir importui taikomus grynuosius mokesčius per apibrėžtą laikotarpį. BVP galima skaidyti pagal produkcijos, išlaidų arba pajamų sudedamąsias dalis.
CY	Kipras	-
COVID-19	COVID-19 liga (koronaviruso infekcija)	-
COVID-19 planas	Ekonomikos skatinimo planas	Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planas, Vyriausybės patvirtintas 2020-03-16.
DE	Vokietija	-
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija	-

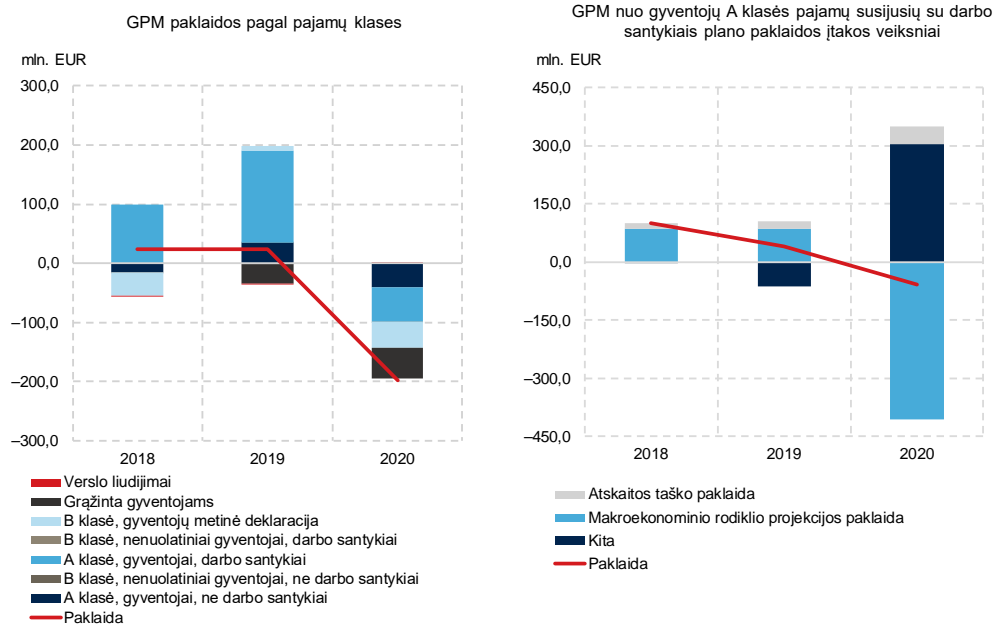
Santrumpa	Terminas / Sąvoka	Apibrėžtis
ECB	Europos centrinis bankas	–
EE	Estija	–
EGADP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (<i>angl. RRF – Recovery and Resilience Facility</i>) – nauja ES dotacijų ir paskolų ES valstybėms narėms priemonė, skirta struktūrinėms reformoms ir susijusioms investicijoms bei žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyvendinti.
EK	Europos Komisija	–
EL	Graikija	–
ERS	Ekonominės raidos scenarijus	Finansų ministerijos parengtas ir viešai ne rečiau kaip du kartus per metus, o laikotarpiu, kai nustatomos išskirtinės aplinkybės, ne rečiau kaip kas ketvirtį, skelbiamas vidutinio laikotarpio ekonominės raidos scenarijus.
ES	Europos Sąjunga	–
ESP	Ispanija	–
EZ	Euro zona	–
–	Fiskalinė erdvė	Skirtumas tarp esamo skolos lygio ir optimalios skolos lygio limitu, nekeliančio pavojaus viešųjų finansų skolos tvarumui ir ekonomikos stabilumui.
FDT	Fiskalinės taisyklės drausmės	–
FI	Suomija	–
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	–
FR	Prancūzija	–
GPM	Gyventojų pajamų mokestis	–
GVI	Galutinio vartojimo išlaidos	–
IE	Airija	–
IT	Italija	–
KJ	Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas arba Konstitucinis įstatymas	–
LSD	Lietuvos statistikos departamentas	–
LT	Lietuva	–
LU	Liuksemburgas	–
LV	Latvija	–
MT	Malta	–
NL	Nyderlandai	–
SI	Slovėnija	–
SK	Slovakija	–
PL	Lenkija	–
PM	Pelno mokestis	–
PSDF	Privalomojo sveikatos draudimo fondas	–
PVM	Pridėtinės vertės mokestis	–
PT	Portugalija	–
RO	Rumunija	–
SP2020	Lietuvos stabilumo 2020 m. programa	–
SP2021	Lietuvos stabilumo 2021 m. programa	–
SURE	Angl. <i>Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency (SURE)</i>	Europos laikinos paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos, susijusios su COVID-19 protrūkiu, mažinti.

Santrumpa	Terminas / Sąvoka	Apibrėžtis
VK FI	Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas	Valstybės kontrolė, vykdydama biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, vadovaudamasi Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu, atlieka nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną ir rengia, teikia Seimui ir įstatymų nustatyta tvarka viešai skelbia šiame įstatyme nurodytas išvadas.
VLT	Vidutinio laikotarpio tikslas	Struktūrinio valdžios sektoriaus balanso rodiklis, kuris turi būti pasiektas per ketverių vieni po kitų einančių metų laikotarpį arba greičiau, praleidžiant metus, kuriais susidaro išskirtinės aplinkybės.
VS	Valdžios sektorius	–
VSDF	Valstybinio socialinio draudimo fondas	–
VSD	Valstybinis socialinis draudimas	–
–	Valdžios sektoriaus balanso rodiklis	Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų skirtumas, apskaičiuotas pagal Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemą (ESS 2010).

Pagrindinių mokesčių planų paklaidos

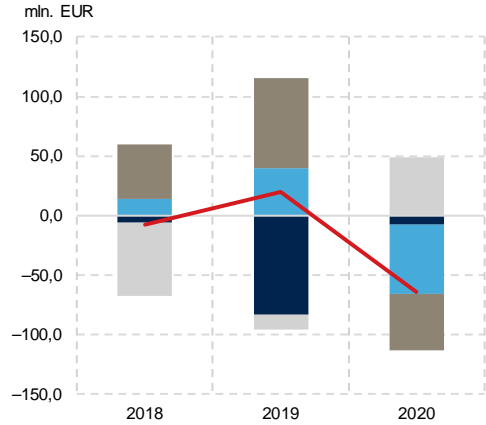
Pagrindinių mokesčių planų paklaidų įtakos veiksnių vertinimo rezultatai leidžia identifikuoti, kiek Finansų ministerijos parengti pagrindinių mokesčių planai buvo tikslūs, kas lėmė neatitiktis nuo fakto įtakos veiksnius⁵⁶. Pateikiamos keturių mokesčių (gyventojų pajamų, pelno, pridėtinės vertės ir akcizų) surenkamų pajamų planų paklaidos. Plano paklaida apibrėžiama kaip skirtumas tarp faktinio tam tikrų metų atitinkamo mokesčio surinkimo ir tų pačių metų Biudžeto įstatymu patvirtinto plano. Teigiama plano paklaida rodo, kad Finansų ministerija tam tikriems metams sudarė atsargų planą, o neigiama, kad planas buvo optimistinis. Analizė rodo, kad, prasidėjus COVID-19 pandemijai ir neatlikus BJ2020 pakeitimų, neigiamas pajamų paklaidas daugiausia lėmė makroekonominių rodiklių projekcijų paklaidos, išskyrus PVM atveju, kur didžiausią įtaką turėjo dėl mokesčių atidėjimo išaugusi nepriemokos paklaida.

1 pav. Pagrindinių mokesčių planų paklaidos

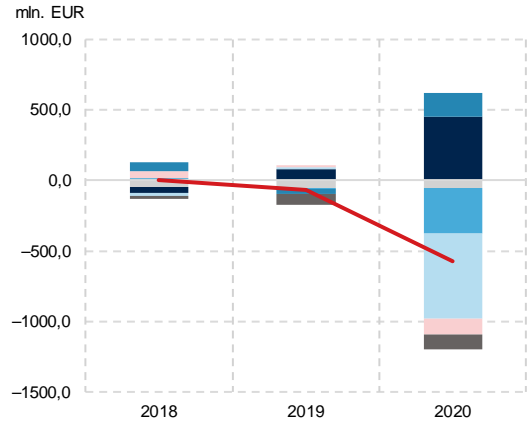
⁵⁶ Remiantis 2018-05-04 ataskaita Nr. BP-2 „Pagrindinių mokesčių planų paklaidos“.

Pelno mokesčio plano paklaidos įtakos veiksniai

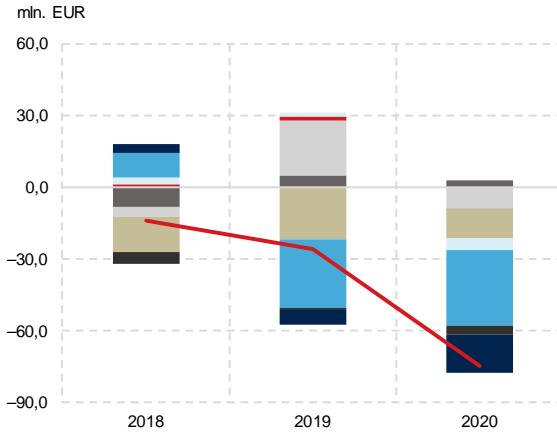
- Avansu sumokėtos pelno mokesčio dalies paklaida
- Atskaitos taško paklaida
- Makroekonominio rodiklio projekcijos paklaida
- Kita

PVM plano paklaidos įtakos veiksniai

- Netekty dėl lengvatų
- Sausio mėn. konsolidacijos paklaida
- Permokos paklaida
- Nepriemokos paklaida
- Paklaida

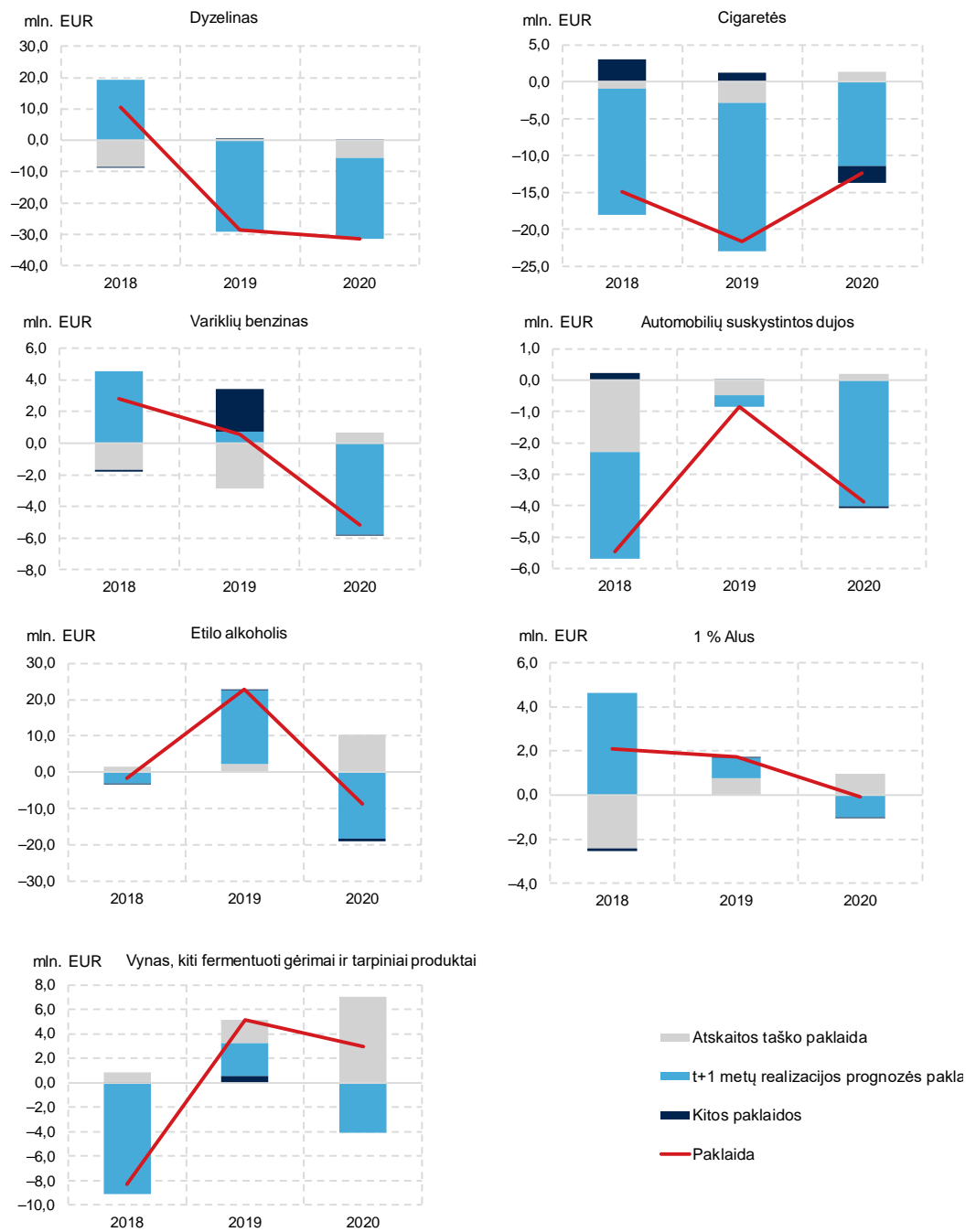
Akcizų plano paklaidos pagal prekes

- Kita
- Dyzelinas
- Cigaretės
- Etilo alkoholis
- Suskystintos automobilių dujos
- Variklių benzinas
- 1% Alus
- Vynai, kiti fermentuoti gėrimai ir tarpiniai produktai

Šaltinis – Finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM, VK FI skaičiavimai

2 pav. Akcizų pagal produktus pajamų plano paklaidos įtakos veiksniai

Šaltinis – Finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM, VK FI skaičiavimai

Ataskaitos
„Lietuvos stabilumo 2021 metų
programos vertinimas“
4 priedas

Savivaldybių biudžetų išlaidų fakto ir pradinio plano palyginimas

		mln. Eur					
Ekonominė klasifikacija	Pavadinimas	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Savivaldybių biudžetų išlaidų plano vykdymo paklaida (2 ir 3.1)	40,2	153,2	137,9	52,1	136,4	284,0
	Savivaldybių biudžetų išlaidų plano vykdymo paklaida (2 ir 3)	75,2	193,1	138,1	59,1	140,0	280,5
2.	Išlaidos	-37,8	12,9	52,7	39,4	75,8	54,0
2.1.	Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	18,0	30,7	29,0	26,8	33,0	13,2
2.2.	Prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos	27,7	24,8	52,0	33,8	39,5	30,1
2.3.	Palūkanos	-6,9	-5,7	-4,6	-5,7	-3,9	-4,2
2.4.	Subsidijos	1,4	1,8	3,6	8,8	5,3	20,6
2.5.	Dotacijos	2,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2.7.	Socialinės išmokos (pašalpos)	-71,3	-46,7	-28,0	-16,4	-6,1	-19,8
2.8.	Kitos išlaidos	-9,0	7,9	0,5	-7,9	7,9	13,6
2.9.	Pervedamos Europos Sąjungos, kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo, finansinio turto padidėjimo ir finansinių įsipareigojimų vykdymo išlaidos	113,0	180,2	85,4	19,7	64,2	226,5
3.1.	Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	78,0	140,3	85,2	12,7	60,6	230,0
3.2.	Finansinio turto padidėjimo išlaidos (finansinio turto įsigijimo / investavimo išlaidos)	2,4	0,2	2,2	0,3	1,6	1,5
3.3.	Finansinių įsipareigojimų vykdymo išlaidos (grąžintos skolos)	32,6	39,7	-2,0	6,6	2,1	-4,9

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI skaičiavimai

Fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2020 metais *ex-post* vertinimas

1 lentelė. Perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės sąlygos

Nr.	Sąlyga	Sąlyga, išreikšta formule	Išvada dėl sąlygos tenkinimo*	
			FM	VK FI
Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė				
S ₁	VS yra faktiškai perteklinis 2020 m. vertinant pagal SB** rodiklį	$SB_{2020} > 0$ ⁵⁷	Netenkinama -7,2 < 0,0	Netenkinama -7,2 < 0,0
S ₂	Faktinio SB rodiklio absoliučioji vertė yra mažesnė negu VLT absoliučioji vertė ir 2020 m. mažėja, išskyrus metus, kai produkcijos atotrūkio nuo potencialo (AP) rodiklis yra neigiamas	$ SB_{2020} < VLT $ ir $ SB_{2020} < SB_{2019} $ ir $AP_{2020} \geq 0$	Netenkinama 7,2 > 1,0 ir 7,2 > 0,8 ir -0,6 < 0,0	Netenkinama 7,2 > 1,0 ir 7,2 > 0,6 ir -0,3 < 0,0
S ₃	Faktinio SB rodiklio absoliučioji vertė yra mažesnė negu VLT absoliučioji vertė tais metais, kai produkcijos atotrūkio nuo potencialo rodiklis yra neigiamas	$ SB_{2020} < VLT $ ir $AP_{2020} < 0$	Netenkinama 7,2 > 1,0 ir -0,6 < 0,0	Netenkinama 7,2 > 1,0 ir -0,3 < 0,0
S ₄	Faktinio SB rodiklio postūmio VLT link absoliučioji vertė yra ne mažesnė negu SPU absoliučioji vertė	$SPU_{2020} > 0$ ir $SB_{2020} \geq SB_{2019} +$ $+ SPU_{2020}$	Netaikoma	Netaikoma
S	2020 metais, išskyrus metus, kuriais susidaro išskirtinės aplinkybės, turi būti tenkinama bent viena iš S ₁ -S ₄	$\bigcup_{i=1}^4 S_i$	Netaikoma Paskelbtos išskirtinės aplinkybės	Netaikoma Paskelbtos išskirtinės aplinkybės

* VK FI ir Finansų ministerijos duomenys gali nesutapti dėl apvalinimo

** SB žymi struktūrinį valdžios sektoriaus balansą

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI

2 lentelė. Aplinkybės leidžiančios netaikyti išlaidų augimo ribojimo taisyklės, 2020 m.

Nr.	VS išlaidų augimo ribojimo taisyklės netaikymo aplinkybė	Aplinkybė, išreikšta formule	VS išlaidų augimo ribojimo taisyklės netaikymo aplinkybė	
			FM	VK FI
Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė				
A ₁	Pagal 4 paskutinius metų ketvirčius apskaičiuotas Lietuvos BVP to meto kainomis augimas yra mažesnis negu daugiametis ES BVP to meto kainomis augimas, padidintas 2 proc. punktais.	$\Delta YN_{2019} < \frac{1}{5} \sum_{j=1}^5 \Delta YN_{2019-j}^{ES} + 2$	Netenkinama 7,3 > 5,3	Netenkinama 7,3 > 5,3
A ₂	Numatomas VS balanso rodiklio postūmis yra teigiamas ir sudaro bent 1,0 proc. BVP.	$B_{2020} - B_{2019} \geq 1,0$	Netenkinama -7,8 < 1,0	Netenkinama -7,8 < 1,0
A ₃	Ne mažiau kaip penkerių iš eilės einančių metų VS balanso rodiklio aritmetinis vidurkis yra perteklius, ne mažesnis negu 0,1 proc. BVP.	$\frac{\sum_{j=1}^5 B_{2020-j}}{5} \geq 0,1$	Tenkinama 0,3 ≥ 0,1	Tenkinama 0,3 ≥ 0,1

⁵⁷ Čia ir toliau nelygybės ženklas yra griežtas, jei skirtumas tarp lyginamų elementų po apvalinimo sudaro bent 0,1; kitaip ženklas yra lygybė.

Nr.	VS išlaidų augimo ribojimo taisyklės netaikymo aplinkybė	Aplinkybė, išreikšta formule	VS išlaidų augimo ribojimo taisyklės netaikymo aplinkybė	
Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė			FM	VK FI
A ₄	Keičiant einamųjų metų bet kurio iš VS priskiriamų biudžetų, kurių kiekvieno atskirai planuojami asignavimai viršija 3 proc. BVP to meto kainomis, pajamas ar išlaidas, pakeistas VS balansas nepablogės, palyginti su buvusiu prieš keitimą.	$B_{2020}^* \geq B_{2020}$	Netaikoma	Netaikoma
A ₅	Pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo kontrolės institucija paskelbė išvadą, apskaičiuotas produkcijos atotrūkis nuo potencialo planuojamais metais yra neigiamas.	$AP_{2020} < 0$	Tenkinama -0,6 < 0,0	Tenkinama -0,3 < 0,0
A	2020 metais, VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė netaikoma, kai susidaro bent viena iš A1–A5 aplinkybių.	$\bigcup_{i=1}^5 A_i$	Susidarė netaikymo aplinkybės	Susidarė netaikymo aplinkybės
B* keičiamas VS balansas				
Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI				

3 lentelė. VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė

Nr.	Taisyklė	Taisyklė, išreikšta formule	Išvada	
Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė			FM	VK FI
	Potencialaus BVP to meto kainomis daugiamečių augimo vidurkis, $Y_{np10,2020}$, proc.		5,2	5,2
	2020 m. rengiant, tvirtinant ir keičiant VS priskiriamų biudžetų, kurių kiekvieno atskirai planuojami asignavimai viršija 3 proc. BVP to meto kainomis (AV3), patvirtinimo įstatymų arba šių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, vadovaujamosi nuostata, kad tuo atveju, kai paskutinių penkerių pasibaigusiu metų VS balanso rodiklių aritmetinis vidurkis yra neigiamas, šių biudžetų asignavimų (išskyrus ES finansinės paramos lėšas) visumos augimas turi būti ne didesnis negu pusė potencialaus BVP to meto kainomis daugiamečio augimo vidurkio	$\frac{\sum_{j=1}^5 B_{2020-j-1}}{5} < 0$ $\frac{AV3_{2020} - ES_{2020}}{AV3_{2019} - ES_{2019}} \leq 1 + 0,5 \cdot Y_{np10,2020}/100$	Taisyklė netaikoma, nes susidarė KĮ numatytos netaikymo aplinkybės (A ₃ ir A ₅ aplinkybės, 5 priedo 2 lentelė)	
Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI				

4 lentelė. Valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų taisyklės, 2020 m.

Nr.	Taisyklė	Taisyklė, išreikšta formule	Išvada*	
Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė			FM	IFI
T ₂₁	Kiekvienas valdžios sektoriui priskiriamas biudžetas, išskyrus VSDF, valstybės biudžetą, kurio asignavimai viršija 0,3 proc. praėjusių metų BVP to meto kainomis, turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad, sprendžiant pagal to biudžeto struktūrinį balanso rodiklį,	$SB_{j,2020} \geq 0$	Savivaldybių biudžetų atitiktis fiskalinės drausmės taisyklėms bus vertinama 2021 m. birželį	

Nr.	Taisyklė	Taisyklė, išreikšta formule	Išvada*	
			FM	IFI
	Institucija, kurios projekcijų pagrindu atliekama analizė		FM	IFI
	apskaičiuotą kaupiamuoju principu, jis būtų perteklinis arba subalansuotas.			
T ₂	PSDF biudžetas turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad, sprendžiant pagal to biudžeto struktūrinį balanso rodiklį, apskaičiuotą kaupiamuoju principu, jis būtų perteklinis arba subalansuotas	$SB_{2020}^{PSDF} \geq 0$	Tenkinama 0,1 > 0,0	Tenkinama 0,1 > 0,0
T ₃	VSDF biudžetas planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad jo struktūrinis deficitas, apskaičiuotas kaupiamuoju principu, galėtų didėti tik tais metais, kuriems numatomas neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo, kitaip šis rodiklis neturi mažėti.	$AP_{2020} < 0$ $AP_{2020} \geq 0$ ir $SB_{2020}^{VSDF} \geq SB_{2019}^{VSDF}$	Galioja -0,6 < 0,0 Tenkinama -0,6 < 0,0 ir 0,5 > 0,1	Galioja -0,3 < 0,0 Tenkinama -0,6 < 0,0 ir 0,5 > 0,1
T ₄	Kiekvienas j-asis vietos valdžios sektoriui priskiriamas biudžetas, kurio asignavimai neviršija 0,3 proc. praėjusių metų BVP to meto kainomis, turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad to biudžeto asignavimai neviršytų jo pajamų, išskyrus metus, kuriais numatomas neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo. Pastaruoju atveju asignavimai negali viršyti pajamų daugiau kaip 1,5 procento.	$AP_{2020} \geq 0$ ir $V_{j,2020}/VP_{j,2020} \leq 1$ $AP_{2020} < 0$ ir $V_{j,2020}/VP_{j,2020} \leq 1,015$	Savivaldybių biudžetų atitiktis fiskalinės drausmės taisyklėms bus vertinama 2021 m. pusmečio pabaigoje	

* VK FI ir Finansų ministerijos duomenys gali nesutapti dėl apvalinimo

– Nevertinama

Šaltinis – Finansų ministerija, VK FI

2021–2024 m. valdžios sektoriaus pajamų, išlaidų ir balanso projekcijos

Rodiklio pavadinimas	ESS 2010 kodas	proc. BVP			
		2021 P	2022 P	2023 P	2024 P
Pajamos iš viso	OTR	36,8	37,9	37,4	37,3
Mokestinės pajamos		20,6	21,5	21,5	21,5
Gamybos ir importo mokesčiai, iš jų:	D2	11,7	12,0	11,9	11,8
Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai, iš jų:	D5	8,9	9,5	9,6	9,7
Kapitalo mokesčiai	D91	0,0	0,0	0,0	0,0
Grynosios socialinės įmokos	D61	10,8	10,9	11,0	10,9
Faktinės namų ūkių socialinės įmokos	D613	9,7	9,9	9,9	9,9
Nemokestinės pajamos		2,4	2,2	2,0	2,0
Rinkos produkcija, produkcija savo galutiniam vartojimui ir kita ne rinkos produkcija	P10	2,0	1,8	1,6	1,6
Nuosavybės pajamos (gaunamos)	D4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kiti einamieji ir kapitalo pervedimai (gaunami)	D7+D9	2,9	3,2	2,9	2,9
Išlaidos iš viso		44,9	42,4	40,9	40,1
Einamosios išlaidos		40,2	37,6	36,5	36,2
Kompensacija dirbantiems	D1	11,8	11,6	11,6	11,5
Tarpinis vartojimas	P2	5,6	5,1	4,7	4,5
Mokesčiai	D29+D5	0,0	0,0	0,0	0,0
Subsidijos	D3	2,4	1,2	0,4	0,4
Nuosavybės pajamos (mokamos)	D4	0,5	0,5	0,4	0,3
Socialinės išmokos iš viso	D6M	17,1	17,2	17,3	17,3
Socialinės išmokos, išskyrus socialinius pervedimus natūra	D62	15,0	14,9	15,1	15,1
Socialiniai pervedimai natūra	D632	2,2	2,2	2,2	2,2
Kiti einamieji pervedimai (mokami)	D7	2,7	2,1	2,1	2,1
PVM ir BNP nuosavi išteklių, mokami į ES biudžetą	D76	0,9	1,6	1,5	0,9
Kapitalo išlaidos		4,7	4,8	4,5	4,0
Kapitalo pervedimai (mokami)	D9	0,9	1,6	1,5	0,9
Bendrojo kapitalo formavimas ir nesukurto nefinansinio turto įsigijimai atėmus pardavimus / perleidimus	P5L	3,8	3,3	2,9	3,0
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-)	B9	-8,1	-4,6	-3,5	-2,9

Šaltinis – VK FI skaičiavimai

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

